

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentssäkerhetslagen och av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att konsumentssäkerhetslagen ändras så att den nuvarande kommunala konsumentssäkerhetstillsynen ska förstatligas till Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes). Även regionförvaltningsverkens styruppgift i samband med konsumentssäkerhetstillsynen ska slopas.

I och med ändringen ska konsumentssäkerhetstillsynen och lagstiftningen om tillsynen åtskiljas från helheten av miljö- och hälsoskydd. Därför behöver det också göras en mindre ändring i hälso- och sjukvårdslagen.

Dessutom föreslås det att skyldigheten för nya verksamhetsutövare som tillhandahåller vissa konsumenttjänster att anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds ska slopas.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2016 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	8
2.2.1 Europeiska unionens bestämmelser om produktsäkerhet.....	8
2.2.3 Sverige.....	9
2.2.4 Estland.....	10
2.3 Bedömning av nuläget	11
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	13
3.1 Målsättning	13
3.2 Alternativ för genomförande.....	14
3.3 De viktigaste förslagen.....	15
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	15
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	15
De nuvarande resurserna för de uppgifter som överförs	15
Resursöverföringar	16
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	17
4.3 Miljökonsekvenser	18
4.4 Samhälleliga konsekvenser	18
Konsekvenser för konsumentssäkerheten	18
Konsekvenser för företagen.....	19
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	20
5.1 Beredningsskeden	20
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	20
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	21
DETALJMOTIVERING	22
1 LAGFÖRSLAG	22
1.1 Konsument säkerhetslagen.....	22
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	22
1.2 Lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen.....	26
2 IKRAFTTRÄDANDE	26
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	27
LAGFÖRSLAG	28
1. Lag om ändring av konsument säkerhetslagen.....	28
2. Lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen	32
BILAGA	33
PARALLELLTEXT	33
1. Lag om ändring av konsument säkerhetslagen.....	33
2. Lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen	45

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Allmänna bestämmelser om säkerheten hos konsumtionsvaror och konsumenttjänster som tillhandahålls konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter finns i konsumentssäkerhetslagen (920/2011). Lagen utgör lagstiftning som kompletterar den övriga regleringen av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Lagen tillämpas om det inte annanstans i lagstiftningen förutsätts minst samma säkerhetsnivå. I praktiken kvarstår i tillämpningsområdet för konsumentssäkerhetslagen till exempel för konsumenttjänsternas del ett stort antal olika tjänster som tillhandahålls konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter, såsom lekplatser, badstränder, skidcentra, olika programtjänster och tatuerings-tjänster. När det gäller konsumtionsvaror omfattas till exempel barnavårdsartiklar, ljus och möbler av tillämpningsområdet för konsumentssäkerhetslagen.

Enligt konsumentssäkerhetslagen utövas tillsyn över efterlevnaden av lagen av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) som myndighet inom centralförvaltningen, på den regionala nivån av regionförvaltningsverken och på den lokala nivån av den kommunala konsumentssäkerhetsmyndigheten, som är verksam i anslutning till kommunens hälsotillsyn som en del av miljö- och hälsoskyddet. För de ovan nämnda tillsynsmyndigheternas del har man i praktiken följt en arbetsfördelning där Tukes i allmänhet fokuserar på övervakning av konsumtionsvaror med riksomfattande distribution och kommunerna för sin del på övervakning av lokalt producerade konsumenttjänster. Regionförvaltningsverken har utöver sina rapporteringsuppgifter bland annat organiserat regionala övervakningsprojekt. Tukes har i egenskap av tillsynsmyndighet inom centralförvaltningen dessutom haft en stark roll i styrningen av den kommunala tillsynen över konsumenttjänster, utbildningen av tjänsteinnehavare och i utarbetandet av till exempel instruktionsmaterial.

Dessutom har för Tullen föreskrivits som uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen bland annat när konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster importerats till Finland från länder utanför EU.

Den ovan beskrivna arbetsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna har i fråga om tillsynen över konsumtionsvaror fungerat väl, när Tukes och Tullen har utfört tillsynen. I fråga om kommunernas tillsyn över konsumenttjänster har det dock upptäckts att tillsynen inte fungerar tillräckligt väl. I hela landet fördelas, beroende på beräkning, en arbetsinsats på cirka 20–37 årsverken veterligen mellan över 200 tjänsteinnehavare. Även om det i och med större tillsynsenheter också förekommit en del specialisering i konsumentssäkerhetstillsyn, utför vissa tjänsteinnehavare de facto mycket lite uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen, rentav bara ett fåtal arbetsdagar per år. Således och eftersom miljö- och hälsoskyddets gemensamma tillsynsenheter fokuserar avsevärt mycket mer på livsmedels- och hälsotillsyn än på konsumentssäkerhetstillsyn, förvärvar den personal som utför konsumentssäkerhetstillsyn inte tillräckligt med kompetens och erfarenhet i utmanande uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen. Dessutom kräver den moderna konsumentssäkerhetstillsynen, som mer än tidigare bör fokusera på kontroll av verksamhetsutövarnas säkerhetsledningssystem och riskhantering än på miljö- och hälsoskyddets traditionella inspektionsbaserade tillsyn, att tillsynspersonalen har annorlunda kompetens än inom miljö- och hälsoskyddet i övrigt. Eftersom situationen, trots ändringar i lagstiftningen som gjorts under de senaste åren och trots Tukes styrfunktion, inte förbättrats i väsentlig grad, utan personalresurserna för konsumentssäkerhetstillsynen på sistone rentav minskat från tidigare, är det motiverat att överföra uppgiften bort från kommunerna och koncentrera tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet till Tukes. I detta sammanhang finns det även skäl att slopa den styr- och rapporteringsuppgift inom tillsynen som regionförvaltningsverken skött hittills.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Allmänna bestämmelser om säkerheten hos konsumtionsvaror och konsumenttjänster som tillhandahålls konsumenterna och personer som kan jämföras med konsumenterna finns i konsumenttrygghetslagen. Lagens centrala bestämmelse är 5 §, där det föreskrivs om omsorgsplikt för dem som tillhandahåller konsumtionsvaror eller konsumenttjänster, dvs. verksamhetsutövare. Enligt paragrafen ska verksamhetsutövare med den omsorgsfullhet och yrkesskicklighet som förhållandena kräver säkerställa att konsumtionsvarorna eller konsumenttjänsterna inte medför fara för någons hälsa eller egendom. Verksamhetsutövaren ska också ha tillräckliga och korrekta uppgifter om varorna och tjänsterna och ska bedöma vilka risker som är förenade med dessa. I lagen föreskrivs även till exempel att det ska lämnas tillräckliga uppgifter till konsumenterna och personer som kan jämföras med konsumenterna. Lagen ställer alltså en allmän skyldighet för dem som tillhandahåller konsumtionsvaror och konsumenttjänster att se till att varorna och tjänsterna är säkra, men innehåller inte i nämnvärd grad noggrannare krav till exempel för vissa konsumtionsvarors och konsumenttjänsters del. Lagen utgör lagstiftning som kompletterar den övriga regleringen av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Lagen tillämpas om det inte annanstans i lagstiftningen förutsätts minst samma säkerhetsnivå. Konsumenttrygghetslagen är alltså en författning som utgör ett slags skyddsnät. Till exempel för konsumenttjänsternas del kvarstår i tillämpningsområdet för konsumenttrygghetslagen ett stort antal olika tjänster som tillhandahålls konsumenterna och personer som kan jämföras med konsumenterna, såsom lekplatser, badstränder, skidcentra och olika programtjänster. Enligt Säkerhets- och kemikalieverkets informationsinsamling fanns det år 2012 i hela landet något över 50 000 konsumenttjänstobjekt som omfattas av tillämpningsområdet för lagen och knappt 19 000 objekt som ingår i de så kallade tyngdpunktsområdena för tillsynen. När det gäller konsumtionsvaror omfattas till exempel barnavårdsartiklar, ljus och möbler av tillämpningsområdet för konsumenttrygghetslagen. För kommunernas del ska det beaktas att de med tanke på lagstiftningen om konsumenttrygghet i nuläget har både rollen som tillsynsmyndighet och rollen som verksamhetsutövare som lagstiftningen förpliktar. Enligt lagen hör även tjänster som inte tillhandahålls konsumenterna i kommersiellt syfte till tillämpningsområdet för lagen. Således är till exempel kommunala lekplatser och badstränder sådana tjänster som avses i konsumenttrygghetslagen. Dessa utgör en avsevärd del av kontrollobjekten för konsumenttrygghettillsynen. I praktiken har ett kommunalt organ haft i uppdrag att övervaka verksamheten i ett annat kommunalt organ.

Det finns inte tillgång till täckande statistisk information om olyckor inom tillämpningsområdet för konsumenttrygghetslagen eller till exempel nära ögat-situationer. Det kan antas att många sådana händelser inte anmäls till myndigheterna, fast det i lagen har föreskrivits om tjänsteleverantörens skyldighet att göra anmälan till myndigheten, om tjänsteleverantören får kännedom om eller borde kunna sluta sig till att en tjänst medför fara för någon. Således är det svårt att bedöma till exempel lagstiftningens effekter på säkerhetsläget i branschen.

Konsumenttrygghetslagen reviderades år 2011 och ändringen trädde i kraft 1.1.2012. Redan den föregående lagen, lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004), innehöll motsvarande bestämmelser med tanke på verksamhetsutövare, dvs. ställde för dem en allmän skyldighet att se till att de varor och tjänster som de tillhandahöll var säkra. I produkttrygghetslagen (914/1986), som föregick lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, intogs år 1993 bestämmelser om säkerhet hos konsumenttjänster som tillhandahålls inom näringsverksamhet. År 2004 utvidgades alltså regleringen av tjänsters säkerhet att gälla även tillhandahållande av tjänster i andra sammanhang än inom näringsverk-

samhet. Mot slutet av 2000-talet ansågs det vara nödvändigt att utveckla den dåvarande lagen, så att man i synnerhet till stöd för den tillsyn som kommunerna utövar försökte skapa klarhet i sådana bestämmelser som till exempel gäller kontrollmetoder och göra de kommunala tillsynsmyndigheternas kontrollmetoder mångsidigare. Dessutom togs i den nya konsumentssäkerhetslagen in de nya bestämmelserna om skyldighet för nya tjänsteleverantörer som tillhandahåller vissa tjänster att anmäla sin verksamhet till den kommunala tillsynsmyndigheten (6 §) samt om skyldighet för nämnda tjänsteleverantörer, även redan verksamma, att upprätta ett säkerhetsdokument om sin verksamhet. I dokumentet ska de centrala uppgifterna med tanke på tjänstens säkerhet finnas samlade. Önskan var att dessa ändringar skulle ha en positiv effekt på kommunernas konsumentssäkerhetstillsyn och tillsynens effektivitet. Det har dock inte observerats någon betydande effekt av det slaget.

Konsumentssäkerhetslagen är en del av miljö- och hälsoskyddet. Enligt 21 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) finns det bestämmelser om miljö- och hälsoskydd i hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), tobakslagen (693/1976), konsumentssäkerhetslagen (920/2011) och veterinärvårdslagen (765/2009). Bestämmelser om ordnande av miljö- och hälsoskydd i kommuner finns i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). Inom miljö- och hälsoskyddet finns det tre ministerier som styr de olika sektorerna. Social- och hälsovårdsministeriet har rollen som samordnare, arbets- och näringsministeriet styr i fråga om lagstiftningen om konsumentssäkerhet, social- och hälsovårdsministeriet i fråga om hälsoskyddslagen och tobakslagen samt jord- och skogsbruksministeriet i fråga om livsmedelslagen och veterinärvårdslagen. Inom miljö- och hälsoskyddet gick man på 2000-talet in för att koncentrera tillsynen till större tillsynsenheter, i och med att det förutsattes att kommunerna tillsammans bildar tillräckligt stora tillsynsenheter. Dessutom har tillsynens planmässighet utvecklas genom att det ställts skyldighet för tillsynsmyndigheter på olika nivåer att utarbeta tillsynsprogram och tillsynsplaner. Bestämmelser om detta finns förutom i var och en av de nämnda sektorlagarna även i statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006) samt i statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011). Utöver den gemensamma utvecklingen av lagstiftningen har de berörda ministerierna och myndigheterna inom centralförvaltningen samarbetat intensivt i många frågor som rör miljö- och hälsoskydd.

Statens revisionsverk gjorde en effektivitetsrevision om produktsäkerhetstillsynen år 2004 (Revisionsberättelse 69/2004). Enligt revisionsberättelsen var huvudresultatet vid revisionen att systemet för tillsyn av produktsäkerheten inte fungerar. I revisionsberättelsen konstaterades att i merparten av kommunerna hade satsningen på övervakningen legat klart under den av Konsumentverket definierade miniminivån, och att man just inte kunde tala om övervakning på kommunernas eget initiativ. I en del kommuner hade inte alls satsats på den egentliga övervakningen. Enligt revisionsberättelsen hade revisionsverket ansett att det i ordandet av produktsäkerhetstillsynen borde övervägas helt nya lösningar som ändrar på den nuvarande tillsynsorganisationen.

Centralförvaltningens tillsynsuppgifter inom konsumentssäkerhet överfördes fr.o.m. ingången av 2010 till Säkerhetsteknikcentralen. I betänkandet av en arbetsgrupp som arbets- och näringsministeriet tillsatt för att utreda förutsättningarna för överföring (Arbets- och näringsministeriets publikationer Konkurrenskraft 36/2009) konstaterades i fråga om tillsynen över konsumenttjänster att det var ändamålsenligt att utreda möjliga metoder att effektivisera tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet och den nytta som kunde uppnås genom utvecklingsåtgärderna. I betänkandet konstaterades att det vore ändamålsenligt att utreda förhållandet mellan ministeriets och centralförvaltningsmyndighetens behov av insatser på grund av hörandet till miljö- och hälsoskyddet och volymen, kvaliteten och resultaten av tillsynen på lokal nivå. I betänkandet lyftes också fram det nuvarande sättet att utöva tillsyn, dvs. strävan mot helhets-

betonad tillsyn över säkerhetsverksamheten hos kontrollobjekten, såsom säkerhetsledningen och egenkontrollen, i stället för inspektioner av enskilda tekniska frågor.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte år 2012 en utredningsman för att utreda omorganiseringen av tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet, i överensstämmelse med föresatserna i Katainens regeringsprogram (2011) samt det av statsrådet godkända konsumentpolitiska programmet för 2012–2015. Utredningsmannen överlämnade sin utredning till ministeriet 9.1.2013 (ANM Rapporter 3/2013). Utredningsmannen föreslog att tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet tills vidare skulle kvarstå hos kommunerna, tills man sett om bland annat ändringarna i lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd, gällande tillsynsenheter och tillsynens planmässighet, medfört en förbättring i situationen. Utredningsmannen konstaterade att tillsynen bör planeras bättre än tidigare, att det bör utses tjänsteinnehavare som specialiserat sig på konsumenttjänsttillsyn och att utbildningen för tjänsteinnehavarna bör utvecklas. Utredningsmannen föreslog att om det inte sker en positiv utveckling i tillsynen, bör konsumenttjänsttillsynen förstatligas och koncentreras till regionförvaltningsverken eller Tukes.

Statens revisionsverk gjorde år 2014 en effektivitetsrevision som gällde miljö- och hälsoskyddet i sin helhet (Statens revisionsverks effektivitetsrevisionsberättelse 7/2014). Huvudfrågan vid revisionen var att utvärdera hur väl förvaltningen av miljö- och hälsoskyddet fungerar. Revisionsverket gav bland annat följande rekommendationer: Frågorna gällande organiseringen och ansvaret för ordnande av miljö- och hälsoskyddet ska integreras i riktlinjerna för reformen av kommunstrukturen och statens central- och regionförvaltning. Statsrådet ska vara aktivt i ärendet och de ansvariga ministerierna (SHM, JSM, ANM) ska aktivt stöda detta mål. Dessutom konstaterades att statsrådet oberoende av kommunreformen ska utreda ledningsförhållandena i centralförvaltningen för miljö- och hälsoskyddet samt om regionförvaltningsnivån är nödvändig. I revisionsberättelsen konstateras att det vid intervjuerna i samband med revisionen inte hade lyfts fram sådana starka behov som gav anledning till att förstatligandet av uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet just nu skulle behöva utvärderas i större omfattning. Å andra sidan nämns i revisionsberättelsen konsumenttjänsttillsynen som ett av de delområden för vilkas del förstatligandet hade fått betydande understöd i enkäten.

Inom miljö- och hälsoskyddet finns det två centraliserade informationssystem som upprätthåller ett register över aktörerna och kontrollerna samt tar fram uppföljningsinformation. System som centrala ämbetsverk byggt upp är Livsmedelssäkerhetsverket Eviras KUTI-system inom livsmedelsövervakning samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valviras och Tukes YHTI-system inom tillsynen över verksamhetsområdena för de aktuella ämbetsverken. Informationen mellan dessa system och de system som kommunerna har går via gränssnitt. Det har förekommit mycket problem i informationssystemens funktion, ur perspektivet för både kommunerna och centralförvaltningens ämbetsverk. Upprätthållandet av informationssystemen har med tanke på konsumenttjänsttillsynen blivit oskäligt dyrt, med beaktande av att det i kommunerna årligen utövas lite konsumenttjänsttillsyn samt den volym av personalresurser som årligen använts för administrationen av systemen vid Tukes. I och med att konsumenttjänsttillsynen är en del av helheten av miljö- och hälsoskydd har man dock i praktiken varit tvungen att ha med konsumenttjänsttillsynen i de gemensamma informationssystemprojekten.

Uppskattningarna om hur mycket resurser som kommunerna använder för konsumenttjänsttillsynen är rentav mycket avvikande från varandra. Enligt hanteringssystemet för uppgifter om tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet (VYHA), som social- och hälsovårdsministeriet upprätthåller, har i kommunerna enligt uppgift som tagits ut den 7 maj 2015 använts sammanlagt 33,6 årsverken för konsumenttjänsttillsyn. Enligt Tukes uppgift, som samlats in på ett lite annat sätt, användes i kommunerna sammanlagt i genomsnitt cirka 18,5 årsverken per år för tillsynen under 2009–2013. Skillnaderna mellan beräkningarna beror på olika sätt att

närma sig frågan och att samla in information. Med VYHA-systemet rapporteras arbetstidsinsatsen för tillsynen inom miljö- och hälsoskyddet och hur den fördelas mellan de olika sektorerna. De uppgifter som lämnats in till Tukes fokuserar på granskning av tillsynsåtgärder såsom antalet inspektioner och hur de riktas. I vilket fall som helst är en problematisk strukturell faktor med tanke på utövandet av tillsyn att den resursvolym som används för konsument-säkerhetstillsynen fördelas mellan över 200 tjänsteinnehavare, av vilka en del utför ytterst lite, om knappt alls, egentlig konsument-säkerhetstillsyn. En del av resurserna går till upprättande av tillsynsplaner och avgiftstaxor, rapportering av tillsynsuppgifter och till att utbilda sig. Om en tjänsteinnehavare till exempel utför uppgifter inom konsument-säkerhetstillsynen bara några dagar per år, förvärvlar tjänsteinnehavaren inte sådan faktisk kompetens och erfarenhet av konsument-säkerhet som förutsätts för uppgiften.

Den ringa andelen personalresurser som satsats på konsument-säkerhetstillsynen inom miljö- och hälsoskyddet i sin helhet illustreras av den i statens revisionsverks ovan nämnda effektivitetsrevision över miljö- och hälsoskyddet presenterade sammanfattande information om volymen av personalresurser som använts för de olika sektorerna inom miljö- och hälsoskyddet. Enligt det användes till exempel för livsmedelsövervakning sammanlagt cirka 288 årsverken, för hälsotillsyn cirka 200 årsverken och för veterinärtjänster cirka 290 årsverken. Inom de mindre sektorerna av miljö- och hälsoskyddet fördelades personalresurserna enligt berättelsen så att det för tillsynen över efterlevnaden av tobakslagen användes cirka 31 årsverken, för kemikalietillsynen cirka 12 årsverken, djurskyddstillsynen cirka 23 årsverken, övervakningen av djursjukdomar cirka 13 årsverken och, som redan beskrivits ovan, cirka 37 årsverken för konsument-säkerhetstillsynen. I fråga om konsument-säkerhetstillsynen har det dock också presenterats annorlunda beräkningar, som är mindre till volymen. Av de nämnda verksamhetsområdena överfördes uppgifterna inom marknadskontrollen av kemikalieprodukter från kommunerna till Säkerhets- och kemikalieverket 1.9.2013.

Delvis har de få insatser som anvisats till konsument-säkerhetstillsynen veterligen berott på att författningarna inom miljö- och hälsoskyddet avviker från varandra när det gäller bestämmelser som hur tillsynen ska genomföras. För tillsynsmyndigheterna lämnar detta mer handlingsutrymme inom vissa sektorer jämfört med andra, till exempel med tanke på hur ofta ett visst slags kontrollobjekt ska vara föremål för tillsyn. Konsument-säkerhetslagen innehåller inte noggranna bestämmelser om kontrollfrekvenser eller om riktandet av tillsynen i övrigt, medan till exempel EU-lagstiftningen förutsätter att vattenprover tas med vissa intervaller. I praktiken leder denna konstellation i kommunen till en situation där de sektorer för vilka lagstiftningen ställer strikta villkor för utövandet av tillsynen till exempel med tanke på vattenprover liksom har företräde vid anvisande av de knappa personalresurserna till olika sektorer inom miljö- och hälsoskyddet och där resurser anvisas till andra sektorer, såsom konsument-säkerhetstillsyn, om det finns resurser kvar efter de förstnämnda sektorerna. Situationen är beklaglig speciellt med tanke på konsument-säkerhetstillsynen, där man å ena sidan försöker förebygga faror som riktar sig till personer och egendom, men där lagstiftningen inte förutsätter inspektioner med vissa mellanrum. I konsument-säkerhetstillsynen riktas tillsyn utifrån tillsynsmyndighetens riskanalys. Det är inte möjligt att rikta tillsyn utifrån riskanalysen, när till exempel provtagningsfrekvensen för objekten har fastställts noggrant i lagstiftningen.

Granskat ur perspektivet för kontrollobjekten har tillsyn enligt Säkerhets- och kemikalieverkets rekommendation behövt riktas till tjänsteleverantörer antingen en gång om året eller med flera års intervaller. Det har rekommenderats att till exempel skidcentra och nöjesparker inspekteras en gång om året, medan till exempel klättercentra eller kartingbanor ska inspekteras vart tredje år. Enligt Säkerhets- och kemikalieverket har deras rekommenderade kontrollfrekvenser i praktiken inte uppnåtts ofta, utan den så kallade regelbundna tillsynen har riktats till tjänsteleverantörer mer sällan än rekommenderat. Dessutom har kommuner haft tillsyn oftare eller mer sällan utgående från kommunens riskanalys. Enligt Säkerhets- och kemikalie-

verket varar ett typiskt kontrollbesök cirka 3–6 timmar inbegripet förberedelserna för inspektionen och pappersarbetet, såsom upprättandet av inspektionsberättelsen efter inspektionen samt rapporteringen.

Förstatligandet av tillsynen över konsumenttjänster togs också upp i finansministeriets Ämbetsverksutredningsprojekt inom central- och regionförvaltningen (det så kallade VIRSU-projektet). En undergrupp inom projektet som utredde arbetsfördelningen mellan den statliga och kommunala regionförvaltningen och kommunerna lämnade en promemoria där det konstaterades att nästan samtliga intervjuade aktörer förordar förstatligandet av tillsynen över konsumenttjänster, till exempel att arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet, som ansvarar för samordnandet av miljö- och hälsoskyddet, ansåg att tillsynen bör överföras just till Tukes. Vissa av överinspektörerna inom miljö- och hälsoskyddet med ansvar för konsumentssäkerhetstillsyn ansåg i samband med projektet att det fortfarande bör samlas in fler erfarenheter av vilka effekter större samarbetsområden inom konsumentssäkerhetstillsynen har. Dessutom framförde Landskapens förbund sin syn, i fråga om tillsynen över konsumenttjänster såväl som övriga uppgifter, att uppgiften är bäst lämpad för en demokratisk, samlad regionförvaltning. Finansministeriet konstaterade bland annat att uppgiften till sin karaktär är lämpad som en statlig uppgift, att den ringa totala resursfördelningen för uppgiften talar för att uppgiften ska samlas och att förstatligandet av uppgiften åtminstone i början kan leda till ökade kostnader på grund av harmoniseringen av löner.

I den gällande konsumentssäkerhetslagen föreskrivs också om den regionala konsumentssäkerhetstillsynen, på motsvarande sätt som allmänt tagen inom övriga verksamhetsområden inom miljö- och hälsoskyddet. Regionförvaltningsverken ska bland annat styra och övervaka konsumentssäkerhetstillsynen inom sitt område samt utvärdera kommunernas tillsynsplaner. Under de senaste åren har vid regionförvaltningsverken använts sammanlagt 1,6–2,2 årsverken för konsumentssäkerhetstillsyn och årsverken fördelas mellan nästan tio tjänsteinnehavare. Inget av regionförvaltningsverken har en tjänsteman som enbart koncentrerar sig på konsumentssäkerhetstillsyn.

Det har föreskrivits att tillsynsmyndigheterna enligt konsumentssäkerhetslagen även är tillsynsmyndigheter enligt vissa andra författningar. Enligt 56 § i lagen om leksakers säkerhet (1154/2011) utövas tillsynen över efterlevnaden av lagen av de myndigheter som nämns i konsumentssäkerhetslagen. Tillsynsmyndigheterna i konsumentssäkerhetslagen utövar i fråga om maskiner i konsumentbruk tillsyn över efterlevnaden statsrådets förordning om maskiners säkerhet (400/2008) och i fråga om personlig skyddsutrustning tillsyn över efterlevnaden av statsrådets beslut om personlig skyddsutrustning (1406/1993) Enligt 24 § i miljöskyddslagen (527/2014) utövas tillsyn över efterlevnaden av vissa förordningar av statsrådet som utfärdats med stöd av miljöskyddslagen av de tillsynsmyndigheter som avses i konsumentssäkerhetslagen. När det gäller leksaker genomför Säkerhets- och kemikalieverket tämligen aktiv marknadskontroll och den i denna proposition föreslagna ändringen i fråga om tillsynsmyndigheterna för konsumenttjänsters säkerhet påverkar inte den kontrollen. Konsumentssäkerhetsmyndigheternas tillsyn enligt miljöskyddslagen har i praktiken varit ytterst ringa. Den i denna proposition föreslagna ändringen påverkar inte de nämnda författningarna.

Konsumentssäkerhetsfrågorna hör enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) till landskapets lagstiftningsbehörighet. Rikets bestämmelser om konsumentssäkerhet har satts i kraft på Åland genom respektive landskapslag (1988:8). I landskapet utövas tillsyn över konsumenttjänster av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.2.1 Europeiska unionens bestämmelser om produktsäkerhet

Tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet är mer begränsat än konsumentssäkerhetslagen, eftersom direktivet endast gäller produkter, däremot inte tjänster som tillhandahålls konsumenterna. Enligt direktivet avses i direktivet med produkt varje produkt som – också inom ramen för tillhandahållande av tjänster – är avsedd för konsumenterna eller som under rimligen förutsebara förhållanden kan komma att användas av konsumenterna även om den inte är avsedd för dem, och som tillhandahålls eller ställs till förfogande i kommersiell verksamhet, oavsett om detta sker mot betalning eller ej och oavsett om produkten är ny, begagnad eller renoverad. Säkerheten hos den utrustning som används av tjänsteleverantörerna själva för att leverera en tjänst till konsumenterna omfattas inte av detta direktiv, eftersom denna fråga ska behandlas i samband med säkerheten hos den tjänst som tillhandahålls. Även sådan utrustning som konsumenterna använder för att förflytta sig eller resa och som manövreras av en tjänsteleverantör ligger utanför direktivets tillämpningsområde. Således hör till exempel nöjesparkens attraktioner inte till tillämpningsområdet för direktivet om allmän produktsäkerhet. Således gäller EU:s bestämmelser om konsumtionsvaror inte tjänster som tillhandahålls konsumenterna och inte heller tillsyn över säkerheten hos tjänster som förslaget i denna proposition gäller. I Finland utövas tillsyn över konsumtionsvarors säkerhet av Säkerhets- och kemikalieverket samt i vissa situationer Tullen, och det föreslås inte någon ändring i det.

I EU finns inte EU-lagstiftning om konsumenttjänsters säkerhet, utan bestämmelserna om tjänsternas säkerhet är nationella. Regleringen och arrangemangen för eventuell tillsyn varierar stort mellan de olika medlemsländerna. Finland är veterligen ett av de mest progressiva medlemsländerna med tanke på lagstiftningen om konsumentssäkerhet och i synnerhet konsumentssäkerhetstillsynen. I EU har det redan under flera år talats om reglering av tjänsters säkerhet, dock har det inte gjorts några större framsteg i frågan. I enlighet med artikel 20 i direktivet om allmän produktsäkerhet överlämnade Europeiska kommissionen år 2003 en rapport om konsumenttjänsters säkerhet till Europaparlamentet och rådet. Rapportens centrala slutsats var att det är viktigast att samla in mer information i frågan.

Kommissionen undersökte år 2013 medlemsstaternas nationella lagstiftning genom en enkät om tjänsters säkerhet. Enligt kommissionens utredning fanns det någon slags allmän reglering om tjänsters säkerhet i merparten av de 24 länder (23 medlemsstater samt Norge) som besvarade enkäten, dvs. i sammanlagt 21 länder. Tre medlemsstater hade inte alls allmän lagstiftning som rör tjänsters säkerhet. Fem medlemsstater besvarade inte enkäten. Enligt kommissionens utredning är kraven på riskanalys i samband med tjänsters säkerhet allmänt taget låga i medlemsstaterna. I speciallagstiftningen i flera medlemsstater hade tjänsteleverantören inte skyldighet att underrätta om risker som hänför sig till deras tjänster eller om olyckor som hänt. I allmänna lagstiftning har ett sådant krav däremot oftast ställts och därtill ska även konsumenterna informeras om riskerna och olyckorna. Av tjänsteleverantörer krävs oftast inte säkerheter och det finns knappt några kvalitetsstandarder för tjänsterna. I vissa länder finns i den sektorspecifika lagstiftningen kvalitetskrav som gäller anställda hos tjänsteleverantören och verksamhetslokalerna. Statistikföringen av skador och olyckor som hänt i samband med tjänster är till stora delar bristfällig. Inom vissa tjänstesektorer litar medlemsstaterna mer på sektorns interna självreglering än på lagstiftning. Sådana sektorer är bland annat logitjänster samt utomhustjänster.

Europeiska kommissionen gav sommaren 2014 ut en grönbok om säkerhet i logitjänster för turister. Grönboken syftade till att få till stånd offentlig diskussion om logitjänsters säkerhet och att bedöma om det i EU finns tillräckliga och effektiva bestämmelser om säkerheten i logitjänster. Än så länge har det alltså inte lyfts fram planer på att utfärda allmänna bestämmelser om konsumenttjänsters säkerhet.

2.2.3 Sverige

Den svenska produktsäkerhetslagen (2004:451) trädde i kraft den 1 juli 2004. Lagen har också samband med produktsäkerhetsförordningen (2004:469), som utfärdades samtidigt. Lagen tillämpas på sådana varor och tjänster riktade till konsumenter som tillhandahålls i näringsverksamhet eller offentlig verksamhet. Produktsäkerhetslagen är en allmän lag som inte tillämpas på sådana varor och tjänster som ingår i speciallagstiftning, om samma säkerhetsnivå uppnås i speciallagstiftningen.

I den svenska produktsäkerhetslagen finns det jämförelsevis detaljerade bestämmelser om näringsidkares skyldigheter. Skyldigheterna motsvarar allmänt taget i stor utsträckning de skyldigheter som föreskrivits för verksamhetsutövare i konsument säkerhetslagen. Näringsidkare har bland annat skyldighet att informera om eventuella riskegenskaper som är förknippade med tjänsten samt informera om skaderisker de upptäckt. Dessutom ska tjänsteleverantören vidta en återkallelse, om den tjänst som leverantören tillhandahåller upptäcks vara farlig och någon lindrigare metod inte längre kan användas. I fråga om tjänster kan återkallelse innebära till exempel att tjänsten förbättras eller ersättning betalas till konsumenten för att låta förbättra tjänsten. Enligt 32 § i lagen ska tillsynsmyndigheten försöka ta upp förhandlingar för att näringsidkaren frivilligt ska vidta sådana åtgärder som behövs. Detta gäller dock inte om saken brådskar eller omständigheterna i övrigt talar mot att förhandlingar tas upp.

Bestämmelser om tillsynsmyndigheterna i produktsäkerhetslagen finns i produktsäkerhetsförordningen. Enligt 3 § i förordningen ska Konsumentverket se till att lagen samt de författningar som utfärdats med stöd av lagen efterlevs. En statlig myndighet som enligt någon annan författning har tillsyn över produktsäkerhet i fråga om vissa varor, tjänster eller risker är tillsynsmyndighet även enligt produktsäkerhetslagen och författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av lagen. I 9 och 10 § i förordningen finns närmare bestämmelser om tillsynsmetoderna. Enligt paragraferna ska Konsumentverket upprätta ett program för tillsynen över riskfyllda varor och tjänster. Dessutom ska verket följa upp den vetenskapliga och tekniska utvecklingen i frågor som rör produktsäkerhet, och utvärdera och se över sin tillsynsverksamhet. Dessutom föreskrivs det om verkets skyldighet att ta emot och följa upp klagomål som rör produkt- och tjänstesäkerhet och informera allmänheten om sin tillsynsverksamhet. Under de senaste åren har Konsumentverket riktat tillsyn över tjänster speciellt till klätter-, vattenparks-, dykskole- och lekparkstjänster.

Konsumentverket får enligt 27 § i produktsäkerhetslagen meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att lagen och de författningar som har utfärdats med stöd av lagen ska efterlevas. Ett förbud får meddelas även om en vara har uppfyllt kriterierna för överensstämmelse med kraven enligt produktsäkerhetslagen under säkerhetsbedömningen, om det senare visar sig att eller tjänsten är farlig. Sådana förelägganden och förbud kan riktas till vilken näringsidkare som helst som tillhandahåller eller har tillhandahållit eller som innehar eller har innehaft en farlig tjänst. Föreläggandet eller förbudet ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

En alternativ åtgärd till ovan nämnda förelägganden och förbud är en sanktionsavgift som förvaltningsrätten påför på ansökan av tillsynsmyndigheten. En sanktionsavgift får påföras en tjänsteleverantör som har fört in en farlig tjänst på marknaden, brutit mot sin lagbaserade plikt att anmäla eller informera eller mot sina förpliktelser som hänför sig till återkallelse. Sanktionsavgiften ska vara lägst 5 000 kronor och högst 5 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens årsomsättning.

2.2.4 Estland

Estlands produktsäkerhetslag (toote ohutuse seadus) trädde i kraft den 1 maj 2004 i samband med att landet blev medlem i EU. Vid ingången av 2006 fogades till lagen bestämmelser om

tjänsters säkerhet och samtidigt ändrades också lagens namn till produkt- och tjänstesäkerhetslag (toote och teenuse ohutuse seadus). Lagen tillämpas på sådana varor och tjänster riktade till konsumentmarknaden som tillhandahålls inom näringsverksamhet. Produkt- och tjänstesäkerhetslagen är en allmän lag som inte tillämpas på sådana varor och tjänster som ingår i speciallagstiftning, om samma säkerhetsnivå uppnås i speciallagstiftningen.

Enligt 11 § i produkt- och tjänstesäkerhetslagen utövas tillsynen över efterlevnaden av lagen av Tarbijakaitseamet (Konsumentverket, the Consumer Protection Board) samt andra nämnder och tillsynsorgan i enlighet med vad som särskilt föreskrivits om deras befogenheter. För tillsynsmyndigheterna har föreskrivits skyldighet att samarbeta och utbyta information sinsemellan. I praktiken utövas tillsyn över konsumenttjänsters säkerhet i Estland av marknadskontrollavdelningen vid Tarbijakaitseamet. Avdelningens marknadskontroll baserar sig på ett arbetsprogram som upprättas årligen. På marknadskontrollavdelningen arbetar utöver fem direktörer även 43 sakkunniga. För en del av de sakkunniga ingår tillsyn över produkters och tjänsters säkerhet i huvuduppgifterna.

Enligt 12 § i produkt- och tjänstesäkerhetslagen ska tillsynsmyndigheten kontrollera tjänstens säkerhet med jämna mellanrum samt när det uppstår misstanke om att tjänsten är farlig. Tillsynsmyndigheten kan förbjuda marknadsföringen av en farlig tjänst samt ålägga lämpliga kompletterande åtgärder för att förbudet ska följas. Tillsynsmyndigheten kan i fråga om vilken tjänst som helst kontrollera att den stämmer överens med lagen om produkt- och tjänstesäkerhet, kontrollera dokumenten om tjänsten och göra kopior och inspelningar av dokumenten, kräva att medborgare ges uttryckliga varningar innan tjänsten används, kräva att ett av myndigheten uppställt villkor ska följas innan tjänsten tillhandahålls, kräva temporärt förbud mot tillhandahållande av tjänsten före myndighetens kontroll samt meddela föreskrifter och tidsgränser för uppfyllandet av kraven. Myndigheten kan anlita experthjälp för att bedöma tjänstens säkerhet. Tjänsteleverantören måste ersätta kostnaderna, om tjänsten konstateras vara farlig. Myndigheterna ska i första hand föredra åtgärder som siktar på tjänsteleverantörernas frivillighet, för att tjänsternas säkerhet ska kunna säkerställas.

Den strängaste sanktionen som tillsynsmyndigheten kan påföra är åläggandet att tillhandahållandet av tjänsten ska upphöra. Då kan tillsynsmyndigheten fästa tjänsteleverantörens uppmärksamhet vid förseelsen samt kräva att tjänsteleverantören slutar tillhandahålla tjänsten. Vid behov kan myndigheten dessutom kräva att den verksamhet som är förknippad med tjänsten ska avbrytas eller kräva att behövliga åtgärder ska genomföras för att den lagenliga verksamheten ska kunna fortsätta. Åläggandena kan förenas med vite. Innan åläggandet meddelas ska tjänsteleverantören ges tillfälle att framföra invändningar som talar emot åläggandet. I situationer som kräver omedelbara åtgärder kan möjligheten att framföra invändningar senareläggas till tiden efter att åläggandet meddelats. Efter att åläggandet meddelats kan tjänsteleverantören alltid överklaga åläggandet hos en högre myndighet, men leverantören ska iakttä åläggandet trots överklagandet.

Tjänsteleverantören kan åläggas böter för tillhandahållande av en farlig tjänst på marknaden. Böter kan åläggas även när tjänsteleverantören har försummat sin skyldighet att informera om säkerhetsrisker som är förknippade med tjänsten.

2.3 Bedömning av nuläget

Den nuvarande konsumentssäkerhetslagen har bara varit i kraft några år. Med tanke på verksamhetsutövarna har lagens centrala bestämmelser varit i kraft redan före det. Ursprungligen, sedan år 1987, har endast näringsidkare varit ansvariga aktörer i den nationella lagstiftningen om produktsäkerhet. Tillämpningsområdet för lagstiftningen har emellertid utvidgats, först år 1993 och senare år 2004, så att lagstiftningen utöver konsumtionsvaror även gäller varor som

överlåts till personer som jämföras med konsumenter samt konsumenttjänster och även tjänster som inte är kommersiella. Dessutom har aktörer inom den offentliga förvaltningen och privata aktörer i annan än näringsverksamhet blivit ansvariga aktörer. Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, som föregick den nuvarande lagen, reviderades år 2011 till den nuvarande konsumentssäkerhetslagen, bland annat för att skapa klarhet i bestämmelserna och utveckla bestämmelserna om administrativa tvångsmedel som tillsynsmyndigheterna hade till förfogande. Avsikten var bland annat att främja utvecklingen av den kommunala tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet, genom att göra bestämmelserna om tillsyn enhetligare med motsvarande bestämmelser i andra lagar om miljö- och hälsoskydd. När lagen bereddes ansågs det behövt att revidera bestämmelserna om konsumenttjänster även genom att för nya tillhandahållare av vissa konsumenttjänster som är förenade med betydande risker föreskriva en skyldighet att anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten samt för redan verksam tillhandahållare av nämnda tjänster en skyldighet att upprätta ett säkerhetsdokument med centrala saker i samband med riskhantering. I praktiken hade tillsynsmyndigheterna redan länge förutsatt en skriftlig riskanalys och riskhantering av dem som tillhandahåller nämnda tjänster, i syfte att fullgöra den allmänna omsorgsplikten enligt lagen. Enligt Säkerhets- och kemikalieverkets informationsinsamling gjordes det år 2014 sammanlagt cirka 270 anmälningar i hela landet.

De allmänna utgångspunkterna och principerna för lagstiftningen om produktsäkerhet har vista sig vara ändamålsenliga. De överensstämmer och harmoniserar till stora delar med Europeiska unionens bestämmelser om produktsäkerhet, vilka är förpliktande för Finland. EU-bestämmelserna gäller emellertid bara konsumtionsvaror och varor som används i samband med tjänster, alltså inte egentligen tjänster som tillhandahålls konsumenter. Bestämmelserna om konsumenttjänsters säkerhet är nationella.

Konsumentssäkerhetslagen är en del av miljö- och hälsoskyddet som det föreskrivs om i 21 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd finns även i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009), statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006) samt i statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011).

Det nuvarande trestegssystemet i fråga om tillsynsmyndigheter har på många sätt visat sig vara icke-fungerande. I kommunerna och regionförvaltningsverken har konsumentssäkerhetstillsyn utgjort en så liten del av miljö- och hälsoskyddshelheten, att tjänsteinnehavarna inte förvärvar tillräcklig erfarenhet och riktig sakkunskap för modern konsumentssäkerhetstillsyn. Ofta hänför sig kompetensen hos hälsoinspektörer som utför tillsynsuppgifter inom miljö- och hälsoskyddet i stor utsträckning till exempel till livsmedelshygien eller hälsoskyddsområdet och utförande av enskilda mätningar och inte till exempel till säkerhetsledningssystem eller riskhantering, som är mer betydelsefulla områden med tanke på den moderna konsumentssäkerhetstillsynen. I nuläget kan en enskild kommunal tjänsteinnehavare utföra uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen bara några arbetsdagar per år. Dessutom används en del av den obetydliga arbetstiden till exempel för utbildning, rapportering och upprättande av tillsynsplan. I förhållande till den tillsyn som utövas i kommunerna, används vid regionförvaltningsverken och det centrala ämbetsverket Tukes oproportionellt mycket tid till exempel för utbildning och vägledning av kommunala tjänsteinnehavare samt för uppgifter i samband med insamling av information. När tillsynen över konsumenttjänster koncentreras till Tukes, blir till exempel styrningen av tillsynen, utbildningen av tjänsteinnehavare och insamlingen av information om tillsynen avsevärt mycket smidigare.

Traditionellt, under den tidigare lagstiftningen, har man även inom produktsäkerhetstillsynen i lång utsträckning koncentrerat sig på inspektioner av enskilda kontrollobjekt, ibland till och med mycket detaljerat, så att man inspekterat till exempel att enskild utrustning på den kom-

munala lekplatsen överensstämmer med standarden. I tillsynen har den lokala nivån betonats, eftersom tillsynen på motsvarande sätt som inom miljö- och hälsoskyddet i övrigt, såsom livsmedelsövervakningen och hälsotillsynen, har fokuserat på inspektionsbesök och de observationer som gjorts i samband med besöken. Under 2000-talet har man dock upptäckt att tyngdpunkten i konsumentssäkerhetstillsynen bör förskjutas från inspektioner av enskilda objekt och i synnerhet enskilda anordningar mot övervakning av egenkontrollen, säkerhetskulturen och säkerhetsledningssystemet hos den aktör som svarar för tillhandahållandet av tjänsten. Då förutsätts av den personal som utför tillsynen också mer kompetens och utbildning som hänför sig till säkerhetsledningssystem och riskhantering jämfört med den typiska kompetensen och utbildningen hos de tjänsteinnehavare som för närvarande utför tillsynen.

När det gäller konsumentssäkerhetstillsynen som utförs i kommunerna måste det konstateras att tillsynen fungerat bättre i vissa kommuner och tillsynsenheter än i andra. I många kommuner har det blivit verklighet att tillsynspersonalen specialiserat sig på konsumentssäkerhetstillsyn. Dessutom har kommuner inom ramen för de knappa resurserna för miljö- och hälsoskyddet utfört konsumentssäkerhetstillsyn så väl som det varit möjligt i den nuvarande konstellationen. Kommunernas tidigare fokusering mer på inspektioner av enskilda objekt och tekniska detaljer har i lång utsträckning skett under styrning av centralförvaltningen. I och med att tillsynsuppgiften är utspridd över hela landet är det emellertid knappast möjligt att lösa till exempel utspridheten som observerats vara ett strukturellt problem i tillsynen eller ojämnheten av viss grad. Trots försök kan man genom den kommunala tillsynen inte helt svara mot behovet att utveckla tillsynen i en mer helhetsbetonad riktning av ny typ. På riksomfattande nivå kan man granska till exempel säkerhetsledningssystemen hos aktörerna i en viss bransch på olika håll i landet, eller säkerhetsnivån för lekplatser i olika städer och underhållssystemen för lekplatserna i förhållande till varandra.

Utöver det ovan beskrivna trestegssystemet i fråga om tillsynsmyndigheter utövar Säkerhets- och kemikalieverket även i nuläget tillsyn över konsumtionsvarors säkerhet i hela landet. Den nu föreslagna ändringen påverkar inte denna tillsyn.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Genom propositionen ska tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet överföras från de nuvarande kommunala och regionala konsumentssäkerhetsmyndigheterna till Säkerhets- och kemikalieverket Tukes. Genom överföringen ska tillsynsmyndighetssystemet förenklas avsevärt jämfört med den nuvarande trestegsmodellen. I fortsättningen ska Tukes svara för tillsynen över både konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Utöver det ska Tullen fortfarande ha sin nuvarande uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av konsumentssäkerhetslagen, när varor som används i samband med konsumtionsvaror och konsumenttjänster importeras till Finland från länder utanför EU, när varor exporteras från Finland, när varor transporteras via Finland samt i vissa avgränsade situationer då varor levereras till Finland från Europeiska unionens medlemsländer.

Genom att uppgifterna i anslutning till konsumentssäkerhetstillsyn tas bort från kommunerna genomförs även regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering och programmets mål att minska kommunernas uppgifter och skyldigheter.

När tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet koncentreras till Säkerhets- och kemikalieverket, finns det skäl att samtidigt se över sättet att utöva tillsyn, så att det ska motsvara den moderna uppfattningen om konsumentssäkerhetstillsyn. I stället för den tidigare tillsynen, som i stor utsträckning fokuserar på inspektioner av enskilda tekniska detaljer, bör den nya tillsyn-

nen fokusera på bättre effekter i verkligheten, övervakning av aktörernas egenkontroll och säkerhetsledningssystem samt olika metoder för styrning. Det behöver dock fortfarande göras inspektioner som mer liknar den traditionella myndighetstillsynen. På samma sätt behöver anmälningar om konsumenttjänster som eventuellt orsakar fara, som till exempel konsumenter gör hos myndigheten, behandlas på lämpligt sätt. I enlighet med det moderna tillsynssättet är objekten för inspektionerna dock de ansvariga aktörerna och deras egenkontrollsystem och säkerhetsledning. Då kommer det att genomföras ett klart mindre antal inspektioner än för närvarande, men inspektionerna kommer sannolikt att vara avsevärt mycket mer täckande än inspektionerna enligt den nuvarande modellen. Avsikten är alltså att på ett sådant sätt som främjar säkerheten och förebygger olyckor påverka alla tjänster som tillhandahålls av samma tjänsteleverantör, till skillnad från när enskilda objekt inspekteras. Således har tillsynen större verkningsfullhet än vid inspektion av enskilda objekt. Tillsynsmyndigheten ska på samma sätt som i nuläget ha skyldighet att tillämpa riskanalys i tillsynen och angelägenhetsgradera uppgifterna.

Koncentreringen av övervakningen av konsumenttjänster till Tukes har en förenhetligande verkan på tillsynen på olika håll i landet. I nuläget kan till exempel tolkningarna av kraven i lagstiftningen avvika från varandra vid olika tillsynsenheter och det kan hända att fall bedöms på olika sätt i olika kommuner. När Tukes är tillsynsmyndighet för hela landet, är det lättare att säkerställa att tillsynen samt tillämpningen och tolkningarna av lagen är lika oberoende av i vilken region den övervakade verksamheten bedrivs. När tillsynen koncentreras till Tukes samt till följd av att sättet att utöva tillsyn reformeras, utvecklas också yrkesskickligheten och kompetensen hos den personal som utför tillsyn. Det kan väntas att detta också har en positiv effekt med tanke på kontrollobjekten, i och med lika och opartisk behandling av aktörer samt expertisen i tillsynen.

När tillsynen överförs till staten, överförs den också på ett visst sätt betraktat till vissa delar längre bort från kontrollobjekten. Tukes bör alltså planera och rikta tillsynen så att förebyggande tillsyn till exempel riktas speciellt till sådana verksamhetsutövare som har stora kundvolymmer eller vars verksamhet annars är förknippad med betydande risker. Tillsynsmyndighetens skyldighet att behandla till exempel olika anmälningar om farosituationer kvarstår oförändrad. Dessutom torde det vara motiverat att Tukes informationsstyrning till exempel i form av information på webbsidor betjänar en så stor del av de verksamhetsutövare som omfattas av lagens tillämpningsområde som möjligt.

I propositionen föreslås att anmälningsskyldigheten för nya verksamhetsutövare som tillhandahåller vissa konsumenttjänster, som ingår i den nuvarande lagen, ska slopas. En anmälningsskyldighet i likhet med den nuvarande behövs i och med det nya sättet att utöva tillsyn inte på samma sätt som när anmälningsskyldigheten föreskrevs, när tillsynen kommer att fokusera mer på kontroll av verksamhetsutövarnas säkerhetsledningssystem och riskhantering än på lokala inspektioner. Dessutom syftar slopandet av anmälningsskyldigheten att i enlighet med regeringsprogrammet för Sipiläs regering avveckla reglering och göra den administrativa bördan lättare. Även myndigheternas administrativa bördor minskar i och med att anmälningsskyldigheten slopas, när myndigheterna inte behöver behandla inkomna anmälningar. När Säkerhets- och kemikalieverket i fortsättningen utövar tillsyn, når verket verksamhetsutövare i branschen till exempel genom samarbete med organisationer inom olika branscher samt med hjälp av information som finns på ämbetsverkets webbplats.

3.2 Alternativ för genomförande

I rapporten av den utredningsman som arbets- och näringsministeriet tillsatte år 2012 (ANM Rapporter 3/2013) behandlades olika alternativ för omorganiseringen av tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet. Utredningsmannen konstaterade i sin rapport att organiseringen av

övervakningen av konsumenttjänster till exempel i anslutning till räddningsverkens verksamhet eller i anslutning till övervakningen av arbetarskydd i praktiken inte kunde komma i fråga på grund av förhållandesätten hos respektive intressentgrupper och de ansvariga ministerierna. Även det alternativ där tillsynen bara delvis förstärks, så att vissa mer utmanande konsumenttjänstobjekt övergår till den statliga centralmyndighetens tillsyn var enligt rapporten en besvärlig lösning bland annat därför att det är svårt att hitta ett ändamålsenligt sätt att fördela kontrollobjekten. Utredningsmannen gick in för att föreslå att tillsynen tills vidare bevaras i nuvarande form och att man följer upp hur de nuvarande åtgärderna för att utveckla miljö- och hälsoskyddet, såsom större tillsynsenheter, påverkar situationen. Det kan dock inte ses att de gångna åren skulle ha medfört en förbättring i situationen. Allt som allt har till exempel de kommunala resurserna för konsumentssäkerhetstillsynen enligt rapporteringarna minskat ytterligare. Således är det inte ändamålsenligt att fortsätta med den nuvarande modellen, utan tiden är inne för en överföring av uppgifterna från kommunerna och regionförvaltningsverken till Säkerhets- och kemikalieverket.

3.3 De viktigaste förslagen

Det föreslås att tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet ska överföras från kommunerna och regionförvaltningsverken och koncentreras till Säkerhets- och kemikalieverket. I konsumentssäkerhetslagen ska göras de ändringar som överföringen förutsätter, till exempel i bestämmelserna om tillsynsmyndigheter, tillsynsplaner och insamling av information.

Skyldigheten för nya verksamhetsutövare som tillhandahåller vissa konsumenttjänster att anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten, som gällt sedan ingången av 2012, ska slopas både på grund av att anmälan är mindre nödvändig i och med det nya tillsynssättet än när skyldigheten föreskrevs och i syfte att minska regleringen och den administrativa bördan.

Dessutom föreslås i konsumentssäkerhetslagen vissa justeringar som behövs av författningstekniska skäl.

Eftersom avsikten är att i och med ändringen åtskilja konsumentssäkerhetstillsynen från helheten av miljö- och hälsoskydd, föreslås att hänvisningen till konsumentssäkerhetslagen i 21 § i hälso- och sjukvårdslagen, som gäller miljö- och hälsoskydd, ska strykas.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Det föreslås att kommunernas och regionförvaltningsverkens konsumentssäkerhetstillsyn ska koncentreras till Säkerhets- och kemikalieverket Tukes. Framöver ska Tukes sköta tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet för hela landets del. För tillsynen behöver Tukes tillräckligt med ytterligare resurser.

De nuvarande resurserna för de uppgifter som överförs

Ovan i beskrivningen av nuläget har det redogjorts för att det har presenterats olika uppskattningar om de personalresurser som för närvarande används för konsumentssäkerhetstillsynen i kommunerna. I förhandlingar som fördes mellan arbets- och näringsministeriet och Kommunförbundet gick man in för att använda medeltalet för den siffra, 33,6 årsverken, som VYHA-systemet producerade 7.5.2015 och den genomsnittssiffra för de senaste åren, 18,5 årsverken, som Tukes informationsinsamling tog fram, alltså 26 årsverken.

Vid regionförvaltningsverken har det i sin tur använts cirka två årsverken för uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsyn under de senaste åren, i minskande grad för varje år.

Vid Säkerhets- och kemikalieverket Tukes används för närvarande cirka ett årsverke för uppgifter för styrning av region- och lokalförvaltningen.

Resursöverföringar

Enligt Säkerhets- och kemikalieverkets uppskattning skulle det behövas en resurs på 16 årsverken, för att tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet ska kunna genomföras som sig bör. Avsikten är att det med denna personalstyrka, som är klart mindre än i fråga om den nuvarande tillsynen i kommunerna, ska utövas tillsyn som är effektivare och mer verkningsfull än den nuvarande. Säkerhets- och kemikalieverket har för avsikt att utöva tillsyn över konsumenttjänsters säkerhet på ett sätt som avviker från den tidigare inspektionsbaserade verksamheten. På grund av detta uppstår vid tillsynen utöver personalkostnaderna dessutom något mer andra kostnader än vid den tillsyn som i nuläget utövas i kommunerna.

Av de behövliga resurserna kan ett årsverke beräknas vara internt överförbart inom Tukes för den nya övervakningen av konsumenttjänster. Den resterande delen av de resurser som behövs överförs från momentet för statsandelar till kommunerna och momentet för regionförvaltningsverken för att användas i enlighet med de uppskattade personalresurserna.

Regeringen föreslår att resurser anvisas till Säkerhets- och kemikalieverket på följande sätt: från momentet för statsandelar till kommunerna 28.90.30 ska tas bort 1 300 000 euro och från momentet för regionförvaltningsverken 28.40.01 ska tas bort 150 000 euro. Till arbets- och näringsministeriets huvudtitel, momentet för Säkerhets- och kemikalieverkets omkostnader 32.40.05, ska överföras 1 425 000 euro, som de nya resurserna förutsätter. Med beaktande av de totala resurser som för närvarande används för tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet, medför överföringen för staten en besparing på 25 000 euro, dvs. cirka 1,6 %. Överföringen skulle ha konsekvenser för budgeten för 2016 och ramarna för statsfinanserna. I det belopp som överförs från momentet för statsandelar till kommunerna har beaktats kommunernas inkomst på cirka 108 000 euro, som består av avgifter som tas ut av andra aktörer än kommuner och som upphör i och med att tillsynsuppgiften upphör samt en del kostnader som föranletts av resor i samband med tillsynen, men inte andra kostnader, såsom fastighetskostnader, inköp av tjänster eller kostnader för tillbehör. Enligt Kommunförbundets bedömning medför överföringen inte t.ex. att verksamhetslokaler blir direkt lediga.

Arbets- och näringsministeriet har fört förhandlingar med Finlands Kommunförbund i frågan. Den resurs som föreslås bli överförd motsvarar den gemensamma syn som uppnåddes vid förhandlingarna.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2016, för att Säkerhets- och kemikalieverket ska ha möjlighet att förbereda sig inför igångsättandet av den nya tillsynen, till exempel i fråga om den personal som behövs. Således kommer de nämnda resursöverföringarna för år 2016 att på motsvarande sätt uppgå till 1/3 till motsvarande delar.

I finansministeriets Ämbetsverksutredningsprojekt inom central- och regionförvaltningen (det så kallade VIRSU-projektet) ansågs att förstatligandet av vissa kommunala uppgifter behövde utredas och att målet var att man genom omorganiseringarna skulle uppnå 1/3 besparingar i fråga om de aktuella uppgifterna. För konsumentssäkerhetstillsynens del handlar det om en ytterst liten uppgift med tanke på helheten. Det är svårt att göra ytterligare nedskärningar och på så sätt i pengar uppnå en besparing av nämnda storlek. Med tanke på årsverken uppnås dock avsevärda besparingar. Om det i nuläget i hela landet sammanlagt används cirka 29 årsverken

för tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet, är avsikten att i fortsättningen använda 16 års-verken till tillsynen, dvs. bara 55 % jämfört med tidigare. Avsikten är att med avsevärt mindre personalstyrka utöva tillsyn som har bättre effekter än den nuvarande. Finansministeriet har dessutom enligt en promemoria av den undergrupp inom VIRSU-projektet som utredde arbetsfördelningen mellan den statliga och kommunala regionförvaltningen och kommunerna i anslutning till eventuellt förstatligande konstaterat att förstatligandet av uppgiften åtminstone i början kan leda till ökade kostnader på grund av harmoniseringen av löner. Den resursöverföring till Säkerhets- och kemikalieverket som föreslås i denna proposition leder inte till ökade kostnader, utan överföringen medför en besparing på 1,6 % för staten i förhållande till de nuvarande totalkostnaderna. Även om det i överföringen inte uppnås en besparing av den storlek som eftersträvas i VIRSU-projektet, är överföringen å andra sidan motiverad med tanke på att verkningsfullheten förbättras och en liten besparing uppnås.

I fråga om de avgifter som tas ut för tillsynen innebär överföringen en ändring jämfört med nuläget genom en liten ackumulering av avgiftsinkomster. I nuläget har kommunerna tagit ut cirka 216 000 euro i tillsynsavgifter, varav tydligen cirka hälften är interna avgifter i kommunerna, dvs. avgifter som kommunen tagit ut av sig själv i egenskap av tjänsteleverantör. I fortsättningen är det ändamålsenligt att Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn i regel ska vara avgiftsfri, vilket är huvudregeln för verkets övriga tillsyn enligt motsvarande princip. Detta innebär en minskning av den administrativa bördan för verksamhetsutövare som lagstiftningen förpliktar. Emellertid kommer den så kallade efterkontrollen inom Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn att vara avgiftsbelagd även i fortsättningen, dvs. inspektioner av att beslut om administrativa tvångsmedel enligt 6 kap. i konsument säkerhetslagen iakttas.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Genom ändringen tas tillsynsuppgifterna enligt konsument säkerhetslagen bort från kommunerna och regionförvaltningsverken. Momentet för statsandelar till kommunerna justeras i enlighet med den andel som utgår. Detta har kalkylmässiga konsekvenser för miljö- och hälso-skyddsenheterna, men i och med att tillsynsuppgifterna i regel fördelas mellan ett stort antal personer, väntas ändringen inte ha direkta konsekvenser för personalen i kommunerna eller regionförvaltningsverken. Det kan antas att det kommer att vara relativt lätt att anpassa sig till konsekvenserna av ändringen i och med att visstidsanställningar upphör och personal går i pension. När det gäller kostnader för lokaler torde anpassningen ske något långsammare.

Genom ändringen får Säkerhets- och kemikalieverket ett nytt uppgiftsområde, tillsyn över konsumenttjänsters säkerhet. Ändringen förutsätter att tillsynen organiseras på ett ändamålsenligt sätt vid Tukes. För personalens del bör man beakta behovet av kompetens med tanke på den nya, moderna konsument säkerhetstillsynen, såsom kännedom om säkerhetsledningssystem och riskhantering. Tukes ska för tillsynen upprätta en tillsynsplan, där de olika delområdena i verksamheten och deras effekter har beaktats. Säkerhets- och kemikalieverket har preliminärt planerat att tillsynen ska förläggas till verkets verksamhetsställen i Helsingfors och Rovaniemi. Enligt Säkerhets- och kemikalieverket möjliggör placeringen av verksamheten till Helsingfors de bästa förutsättningarna att med tanke på det nya tillsynssättet samverka till exempel med paraplyorganisationer inom olika branscher och motsvarande betydande intressentgrupper. På grund av servicestrukturen i norra Finland, inspektörernas resekostnader och de tidvis stora turistvolymerna är det dock motiverat att placera en del sakkunniga vid verksamhetsstället i Rovaniemi. I verkets beräkning har beaktats betydelsen av den regionala och lokala nivån vid övervägandet av överföring av uppgifter, som framfördes av underarbetsgruppen inom Virsu-projektet.

För kommunernas del ska det beaktas att deras roll med tanke på lagstiftningen om konsument säkerhet ändras, så att de framöver, i stället för att vara både tillsynsmyndigheter och

verksamhetsutövare, endast är verksamhetsutövare, dvs. ansvariga aktörer som lagstiftningen förpliktar. Till denna del ändras situationen inte, utan kommunerna är även för närvarande sådana ansvariga aktörer som avses i lagen, men i fortsättningen är kommunerna inte längre tillsynsmyndigheter.

I och med att kommunernas och regionförvaltningsverkens tillsynsuppgift upphör, upphör också Tukes uppgift att styra kommunerna och regionförvaltningsverken. I och med detta upphör utöver den egentliga styrningen också behovet att samla in information från kommunerna och regionförvaltningsverken samt utbildningen för kommunerna och regionförvaltningsverken. I nuläget har vid Tukes anvisats ett årsverke i personalresurser för styrning av region- och lokalförvaltningen. Framöver kan den nämnda resursen användas för själva tillsynen i dess olika former. När konsumentssäkerhetstillsynen åtskiljs från helheten av miljö- och hälsoskydd, kan det för Säkerhets- och kemikalieverkets samt det ansvariga ministeriets, arbets- och näringsministeriets, del ses att samarbetet med andra miljö- och hälsoskyddsmyndigheter inom centralförvaltningen och ministerier kommer att minska något. Detta samarbete har i det nuvarande tillsynssystemet tagit orimligt mycket resurser i anspråk i förhållande till den tillsyn som utövas i kommunerna.

När tillsynen vidare åtskiljs från helheten av miljö- och hälsoskydd, behöver Säkerhets- och kemikalieverket i fortsättningen inte delta i upprätthållandet och utvecklingen av YHTI-systemet, vilket årligen har tagit en del resurser i anspråk.

I nuläget har det i kommunerna i viss mån gjorts så kallade gemensamma inspektioner inom miljö- och hälsoskyddet. Då har till exempel hälsoinspektören kunnat göra inspektionerna enligt både konsumentssäkerhetslagen och hälsoskyddslagen på samma gång. På detta sätt har det uppnåtts synergifördelar med tanke på både tillsynsmyndigheterna och tillsynsobjekten. När konsumentssäkerhetstillsynen åtskiljs från miljö- och hälsoskyddet och överförs till Tukes, är det inte längre möjligt att göra riktigt likadana gemensamma inspektioner. Däremot är det även i fortsättningen möjligt med olika slags samarbete mellan olika myndigheter. I fortsättningen är det för Tukes möjligt och kanske ofta även nyttigt att ha samarbete av samma typ som de nuvarande gemensamma inspektionerna till exempel med räddningsmyndigheten eller polisen. Om det i varje enskilt fall bedöms som motiverat, kan Tukes göra gemensamma inspektioner även med kommunala myndigheter inom miljö- och hälsoskyddet, så som hälsoskyddsinspektörer.

Konsumentssäkerhetstillsynen har varit en liten del av miljö- och hälsoskyddet. Utöver de ovan konstaterade synpunkterna kan det ses knappast några allas negativa konsekvenser av att konsumentssäkerhetstillsynen tas bort från helheten av miljö- och hälsoskydd.

Om det i samband med tillsyn med stöd av andra lagar inom miljö- och hälsoskyddet upptäcks risker som hänför sig till konsumentssäkerhet, kan och ska dessa anmälas till Säkerhets- och kemikalieverket på samma sätt som till andra myndigheter, när missförhållanden inom deras verksamhetsområde upptäcks.

4.3 Miljökonsekvenser

Propositionen bedöms inte ha miljökonsekvenser.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för konsumentssäkerheten

Propositionen bedöms ha positiva effekter i och med att tillsynen över säkerheten hos tjänster som tillhandahålls konsumenter utvecklas och effektiviseras. Den nuvarande konsumentssäkerhetstillsynen i kommunerna fungerar inte tillräckligt väl. Det traditionella inspektionsbaserade sättet att utöva tillsyn är inte ett ändamålsenligt sätt att genomföra tillsyn. Det finns tio tusentals kontrollobjekt och det är inte målinriktat att inspektera dem alla, eller ens merparten av dem. Tillsynen bör utvecklas mot granskning av aktörernas egenkontroll samt betona säkerhetsledningssystem och riskhantering. Avsikten är att tillsynens faktiska effekter i fortsättningen ska vara bättre än i nuläget, vilket har en positiv effekt på konsumenttjänsters säkerhet. Dessutom kan det bedömas att det faktum att tillsynen blir enhetlig på olika håll i landet är en positiv effekt inom verksamhetsområdet. Harmoniseringen av myndighetspraxis kan även anses vara förverkligande av sådan jämlikhet som avses i 6 § i grundlagen.

Konsekvenser för företagen

Även med tanke på företag eller verksamhetsutövare har ändringen positiva effekter. Det nya sättet att utöva tillsyn syftar till att bättre än tidigare påverka verksamhetsutövarnas säkerhetskultur, vilket bland annat kan betraktas som en konkurrensfördel för verksamhetsutövarna. Slopandet av anmälningsskyldigheten i enlighet med den gällande lagen bidrar till att minska företagens administrativa börda. Anmälningsskyldigheten för tjänsteleverantörer som inlett sin verksamhet efter ingången av 2012 har dock så vitt man vet skett på anspråkslös skala, då till exempel konsumentssäkerhetstillsynen i Helsingfors stad tagit emot cirka 30 anmälningar per år.

Den föreslagna ändringen minskar också den ekonomiska belastningen för företag och andra tjänsteleverantörer såtillvida att Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn kommer att vara budgetfinansierad och i regel avgiftsfri för verksamhetsutövarna, medan kommunernas nuvarande tillsyn i regel är avgiftsbelagd på motsvarande sätt som övrigt miljö- och hälsoskydd. Enligt Tukes insamling av information togs det år 2013 i hela landet ut tillsynsavgifter till ett sammanlagt belopp av cirka 216 600 €. Av beloppet har uppskattningsvis ungefär hälften varit intern betalningsrörelse i kommunerna, då kommunerna även är sådana verksamhetsutövare som avses i lagen, medan resten av avgifterna har riktat sig till andra verksamhetsutövare, dvs. mestadels företag. Kommunerna har själva fastställt taxorna för den regelbundna tillsynen. I vissa kommuner har det fastställts fasta kontrollavgifter för vissa typer av objekt och i vissa andra kommuner har kontrollavgiften bildats utgående från den tid som använts. I vissa kommuner har avgifterna fastställts genom en kombination av dessa grunder. Exempelvis i Helsingfors har avgiften för inspektion av en simhall eller en inomhuslekplats varit cirka 300 euro. Det är motiverat att Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn över konsumenttjänsters säkerhet är budgetfinansierad och i regel avgiftsfri för verksamhetsutövarna, på motsvarande sätt som inom verkets andra verksamhetsområden, där tillsyn utförs så att säga i form av stickprov, dvs. att tillsynen varje år riktas till ett fåtal aktörer. Då sättet att utöva tillsyn dessutom ändras från det nuvarande mot mer omfattande kontroll och analys av verksamheten, såsom bedömning av säkerhetsledningssystemet, kan det väntas att avgifterna för tillsynen blir klart mycket högre än i nuläget, i och med detta och bland annat på grund av stigande resekostnader. Med beaktande av detta och det faktum att tillsynen utövas i form av stickprov är det nödvändigt att undvika att avgifter riktas orättvist med tanke på verksamhetsutövarna och på ett sådant sätt som är ganska svårt att förutse.

Av tillsynsmässiga skäl är det dock nödvändigt att Säkerhets- och kemikalieverket har möjlighet att ta ut avgift för så kallad efterkontroll, dvs. i situationer där man varit tvungen att rikta vissa kontrollåtgärder eller ålägga vissa skyldigheter till verksamhetsutövaren och det senare är nödvändigt att följa upp om dessa fullgjorts. Motsvarande bestämmelser ingår även för närvarande i fråga om den kommunala tillsynen i 32 § 1 mom. i den gällande lagen. Även om det kan antas att avgifterna för denna efterkontroll är något högre för Säkerhets- och kemikalie-

verkets del än för kommunernas del, är bestämmelserna motiverade bland annat därför att detta för sin del sporrar verksamhetsutövare till att följa lagen och bara tillhandahålla säkra tjänster, i fråga om vilka Säkerhets- och kemikalieverket inte behöver utfärda beslut som förpliktar tjänsteleverantörer.

När övervakningen av konsumenttjänster koncentreras till Säkerhets- och kemikalieverket, kan det förväntas att yrkesskickligheten och kompetensen hos de anställda som utför tillsyn utvecklas och att tillsynen i och med specialiseringen i konsumentssäkerhet blir mer yrkeskompetent.

Denna utveckling kommer att ha en positiv effekt med tanke på de verksamhetsutövare som lagen förpliktar, när även kontrollobjekten kan få ut mer mervärde av tillsynen än i nuläget.

Av gruppen för lagstiftningsutveckling på avdelningen för arbetslivs- och marknadsfrågor vid arbets- och näringsministeriet har det begärts ett utlåtande om propositionens konsekvenser för företagen. Enligt det inkomna utlåtandet kan propositionens konsekvenser anses vara positiva för företagens del. Enligt utlåtandet har konsekvenserna för företagen bedömts tillräckligt noggrant. I utlåtandet konstateras att det centrala i förslaget är att tillsynen koncentreras till det centrala ämbetsverket, bort från kommunerna, så propositionen ändrar inte företagens ansvar eller skyldigheter till stora delar. I utlåtandet konstateras att konsekvensbedömningen kan göras mer informativ genom vissa exempeluppgifter om det nuvarande tillsynssättet och speciellt inspektionsavgifterna för företagen. I den fortsatta beredningen har propositionen kompletterats i fråga om dessa uppgifter.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Omorganiseringen av tillsynen över konsumenttjänster har utretts under flera år. De relevanta aktörerna har i stor utsträckning varit eniga i frågan.

I fråga om resursen som ska överföras från momentet för statsandelar till kommuner har arbets- och näringsministeriet fört förhandlingar med Finlands Kommunförbund. Propositionen stämmer överens med den gemensamma syn som uppnåddes vid förhandlingarna.

Ärendet har på det sätt som förutsätts i 11 § i kommunallagen (410/2015) behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning (Kuthanek), som finns i anslutning till finansministeriet (den 8 september 2015).

I fråga om ändringen av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen, för vars beredning social- och hälsovårdsministeriet ansvarar, har det begärts föredragningstillstånd.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Av utkastet till proposition begärdes utlåtanden från sammanlagt 78 instanser. Utlåtande begärdes av olika ministerier, myndigheter inom centralförvaltningen, regionförvaltningen och lokalförvaltningen, olika organisationer med anknytning till ämnesområdet samt konsument- och säkerhetsdelegationen. Begäran om utlåtande är offentligt framlagd på arbets- och näringsministeriets webbplats. Dessutom finns begäran om utlåtande offentligt framlagd på Säkerhets- och kemikalieverkets extranät för konsument- och säkerhetstillsynen. Säkerhets- och kemikalieverket skickade per e-post information om detta till kommunerna och regionförvaltningsverken. Utlåtande gavs av cirka 60 instanser.

I utlåtandena förhöll sig ministerierna, de centrala ämbetsverken och organisationerna generellt sett antingen positiva eller neutrala till propositionen. Myndigheterna inom regionförvaltningen hade delade uppfattningar, när en del av regionförvaltningsverken understödde överföringen och en del av verken motsatte sig den. I merparten av utlåtandena från kommunala tillsynsenheter eller företrädare för kommunala tillsynsmyndigheter ansågs det vara bättre att ha kvar den nuvarande uppgiftsfördelningen. I en del av bland annat dessa utlåtanden ansågs också att nuläget för konsumentssäkerhetstillsynen i kommunerna beskrivits som för anspråkslös i utkastet till proposition. Vissa tillsynsenheter i stora städer understödde dock den föreslagna ändringen.

De organisationer som företrädde näringslivet och gav utlåtande understödde enhälligt den föreslagna ändringen i fråga om både förstatligandet av tillsynen och slopandet av anmälnings-skyldigheten.

En del av remissinstanserna ansåg att det vore motiverat att vänta tills en omorganisering av miljö- och hälsoskyddet i sin helhet övervägs, i och med att konsumentssäkerhetstillsynen i nuläget är den del av miljö- och hälsoskyddet. För konsumentssäkerhetstillsynens del har ärendet dock utretts redan under många år och det anses vara ändamålsenligt att göra framsteg i frågan. Den utredningsman som arbets- och näringsministeriet tillsatte år 2012 ansåg i sin rapport att tillsynen bör förstatligas, om det inte sker en positiv utveckling i tillsynen.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2016 och avses bli behandlad i samband med den.

När de kommunala tillsynsuppgifterna i sin helhet överförs till Tukes, blir omnämmandet av konsumentssäkerhetslagen i 1 § 1 mom. 25 punkten i lagen om statsandel för kommunal bas-service (1704/2009) onödigt. Enligt uppgift som arbets- och näringsministeriet fått bereds vid finansministeriet även andra ändringar i den nämnda lagen i samband med budgetpropositionen för 2016, och hänvisningen till konsumentssäkerhetslagen kan strykas i samband med dessa.

I och med de ändringar som föreslås i denna proposition behöver också vissa författningar på lägre nivå ändras. Hänvisningarna till konsumentssäkerhet behöver strykas ur statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006) samt statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011), vilka förordningar gäller helheten av miljö- och hälsoskydd. Eftersom denna proposition behandlas som en proposition som hänför sig till budgetpropositionen för 2016, ska de behövliga ändringarna i de nämnda förordningarna av statsrådet beredas separat, så fort som denna proposition blivit godkänd. Även arbets- och näringsministeriets förordning om Säkerhets- och kemikalieverkets avgiftsbelagda prestationer (636/2013) behöver ses över i och med överföringen av tillsynsuppgiften, till den del som Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn i vissa situationer ger upphov till avgifter som ska tas ut av verksamhetsutövare.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Konsumentssäkerhetslagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

3 §. Definitioner. Det föreslås att definitionen av tillsynsmyndighet i 1 mom. 7 punkten ska upphävas som onödig. Bestämmelser om tillsynsmyndigheterna finns i 13 och 14 § i lagen.

6 §. Anmälningsskyldighet. Det föreslås att bestämmelsen upphävs av de skäl som nämns ovan i den allmänna motiveringen. Anmälningsskyldigheten har gällt sedan ingången av 2012. Enligt Säkerhets- och kemikalieverkets uppgifter gjordes det år 2014 sammanlagt 271 ifrågasättande anmälningar i hela landet. För åren 2012 och 2013 finns det inte tillgång till uppgifter, men antalet är antagligen av samma storleksklass som år 2014. Anmälningsskyldigheten syftade till att öka tillsynsmyndigheternas kännedom om verksamhetsutövare som tillhandahåller tjänster inom myndighetens område, i och med behandlingen av anmälan möjliggöra instruering av verksamhetsutövaren eller riktande av tillsyn till verksamhetsutövaren samt att åtgärda en situation som upplevts som bristfällig, där lagstiftningen om konsumentssäkerhet var det enda av miljö- och hälsoskyddets verksamhetsområden som inte krävde tillstånd för eller anmälan om inledande av verksamhet. Anmälningsförfarandet föreskrevs som lätt, så att verksamhetsutövaren inte behöver vänta på att tillsynsmyndigheten reagerar på anmälan, utan verksamheten kan inledas när anmälan gjorts. Efter lagändringen har det dock upptäckts att effekten av anmälningsskyldigheten har varit mindre än vad som ursprungligen avsågs. Anmälningsskyldigheten har bara gällt verksamhetsutövare som inlett sin verksamhet efter lagändringen, vilket har inneburit att merparten av de verksamhetsutövare som tillhandahåller tjänsterna i fråga inte omfattas av anmälningsskyldigheten. År 2014 har det kalkylmässigt gjorts bara ett fåtal anmälningar per varje tillsynsenhet.

I regeringsprogrammet för Juha Sipiläs regering har som mål för regeringsperioden ställts bland annat att förenkla företagsverksamheten genom att avveckla reglering och göra den administrativa bördan lättare. Slopandet av anmälningsskyldigheten lättar också den administrativa belastningen för tillsynsmyndigheten. Dessutom kan det bedömas att anmälningar som verksamhetsutövare gör om sin verksamhet inte har motsvarade nytta i Säkerhets- och kemikalieverkets nya slags tillsyn som det förutspåddes vid föreskrivandet av den nuvarande skyldigheten, då kommunala tillsynsmyndigheter svarade för tillsynen över konsumenttjänster. Av dessa orsaker och eftersom den nuvarande anmälningsskyldigheten inte upptäckts ha någon betydande positiv effekt, föreslås att paragrafen om anmälningsskyldighet ska upphävas.

7 §. Säkerhetsdokument. Det föreslås att bestämmelsen av författningstekniska skäl ses över i och med upphävandet av 6 §. I den gällande lagen föreskrivs utöver anmälningsskyldigheten för verksamhetsutövare som tillhandahåller vissa tjänster som inbegriper avsevärda risker dessutom en skyldighet att över verksamheten upprätta ett säkerhetsdokument, där man beskriver risker som är förenade med verksamheten och hur man förberett sig på riskerna. Trots att anmälningsskyldigheten slopas, måste skyldigheten att upprätta säkerhetsdokument bevaras. Upprättandet av säkerhetsdokumentet är ett administrativt sett lätt förfarande för verksamhetsutövaren, eftersom dokumentet inte behöver bli godkänt hos tillsynsmyndigheten eller ens tillställas myndigheten, om inte myndigheten begär det. Upprättandet av säkerhetsdokumentet har dock en stor positiv effekt för tjänsteleverantörens säkerhetsledning och riskhantering.

När det gäller de typer av tjänster som kan komma i fråga, hänvisas i 7 § om säkerhetsdokument i den gällande lagen till 6 §, där det finns en förteckning över tjänsterna. I och med att 6 § blir upphävd, behöver motsvarande förteckning fogas till 7 § på grund av skyldigheten att upprätta säkerhetsdokument.

På grund av att ordalydelsen i bestämmelsens nya 1 mom. ändras, föreslås att omnämmandet av att tjänstens natur och verksamhetens omfattning måste beaktas i säkerhetsdokumentet eller planen som gäller risker ska flyttas till 4 mom., där kravet att säkerhetsdokumentet ska hållas uppdaterat finns för närvarande.

De på författningstekniska skäl beroende ändringarna som föreslås i 7 § om upprättandet av säkerhetsdokument innehåller inte någon sakändring i bestämmelserna. Som för närvarande, kan säkerhetsdokumentets uppgifter även framöver också samlas i en räddningsplan eller motsvarande plan som upprättas enligt någon annan lag. Detta är ofta också ändamålsenligt, och då behöver det alltså inte upprättas ett separat säkerhetsdokument i enlighet med konsument-säkerhetslagen. Även som i nuläget kan en verksamhetsutövare som tillhandahåller många slags tjänster eller samma tjänst på flera ställen dessutom upprätta ett gemensamt säkerhetsdokument för tjänsterna, där tjänsternas särdrag presenteras enligt behov.

8 §. Underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster. I paragrafen finns bestämmelser om verksamhetsutövarnas skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster. Enligt den gällande lagen ska anmälan göras hos Säkerhets- och kemikalieverket, när det är fråga om en farlig konsumtionsvara eller vara som används i samband med en konsumenttjänst och hos den kommunala tillsynsmyndigheten, när det är fråga om en farlig konsumenttjänst. Det föreslås att 1 och 3 mom. i paragrafen ska ändras så att anmälan om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster ska göras hos Säkerhets- och kemikalieverket, i stället för tillsynsmyndigheten. Dessutom ska ur paragrafen strykas förteckningen över exempel på åtgärder som verksamhetsutövaren kan ha vidtagit på grund av fara. Sådana åtgärder är till exempel avbrytande av verksamheten eller avbrytande av distributionen av en farlig vara eller tillbakadragande av varan. Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ska upphävas på grund av ändringen som görs i fråga om tillsynsmyndigheterna.

14 §. Tullen. Paragrafen föreslås bli ändrad i fråga om Tullens namn samt smärre språkliga preciseringar.

15 §. Regional konsumentssäkerhetstillsyn. Det föreslås att paragrafen ska upphävas, eftersom den tillsynsuppgift som lagen avser tas bort från regionförvaltningsverken.

16 §. Kommunal konsumentssäkerhetstillsyn. Det föreslås att paragrafen ska upphävas, eftersom den tillsynsuppgift som lagen avser tas bort från kommunerna.

17 §. Skyndsamma åtgärder. Det föreslås att paragrafen ska upphävas, eftersom den har gällt brådskande situationer som uppkommer i samband med den kommunala konsumentssäkerhetstillsynen och det föreslås att uppgifterna inom konsumentssäkerhetstillsynen ska tas bort från kommunerna. Då Säkerhets- och kemikalieverket i fortsättningen även övervakar säkerheten hos konsumenttjänster, behöver det inte föreskrivas om brådskande situationer på motsvarande sätt.

20 §. Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsplan. Det föreslås att paragrafen ska ändras på grund av att uppgiften att styra kommunerna och regionförvaltningsverken tas bort från Säkerhets- och kemikalieverket i och med lagändringen och konsumentssäkerhetstillsynen inte längre är en del av miljö- och hälsoskyddet. Samtidigt som skyldigheten att upprätta ett riksomfattande tillsynsprogram enligt lagarna om miljö- och hälsoskydd tas bort från Säkerhets-

och kemikalieverket, behöver det föreskrivas om Säkerhets- och kemikalieverkets skyldighet att planera sin i lagen avsedda tillsyn i fråga om övervakningen av både konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Enligt paragrafen ska Säkerhets- och kemikalieverket upprätta en tillsynsplan som gäller den tillsyn som verket utövar, så att där beaktas riskanalysen samt de olika formerna av utövande av tillsyn på det sätt att tillsynen till sin verkningsfullhet är så täckande som möjligt. Avsikten är att utveckla tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet i modernare riktning, huvudregeln är att övergå från inspektioner som fokuserar på enskilda objekt och i synnerhet enskilda anordningar och tekniska detaljer mot en mer helhetsbetonad granskning av systemen för säkerhetsledning. Utöver den traditionella inspektionsbaserade tillsynen kan även andra metoder att påverka komma i fråga, dock med beaktande av att det rör sig om myndighetstillsyn och till exempel myndighetens skyldighet att i regel behandla anmälningar om eventuella lagstridigheter som gjorts hos myndigheten.

När det gäller Säkerhets- och kemikalieverkets marknadskontroll av konsumtionsvaror, har det i tillämpliga delar föreskrivits om planeringen av tillsynen även i artikel 18.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter.

Eftersom det även finns bestämmelser om skötseln av tillsynsuppgifterna och prioriteringsordningen i 19 §, ska i paragrafen om tillsynsplan även hänvisas till den bestämmelsen.

Bemyndigandet att utfärda förordning i paragrafen har ursprungligen gällt sådana författningar på lägre nivå som är gemensamma för verksamhetsområdena inom miljö- och hälsoskyddet, statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006) och statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011). När det föreskrivs om Säkerhets- och kemikalieverkets nya tillsynsplan, behöver man i detta sammanhang foga till ett bemyndigande att utfärda förordning på grund av att det eventuellt behövs närmare bestämmelser. Det föreslås att det i 2 mom. ska föreskrivas om bemyndigande att utfärda förordning i fråga om tillsynsplan.

Paragrafens 3 mom. som gäller helheten av miljö- och hälsoskydd föreslås bli upphävt som onödigt.

21 §. Regionförvaltningsverkets plan. Det föreslås att paragrafen ska upphävas som onödig.

22 §. Kommunens tillsynsplan. Det föreslås att paragrafen ska upphävas som onödig.

23 §. Tullens tillsynsplan. Det föreslås att paragrafen ändras i fråga om preciseringen av Tullens namn. Dessutom föreslås att paragrafens hänvisning till Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsprogram ska justeras, så att där i enlighet med ändrade 20 § ska hänvisas till Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsplan. Dessutom ska i paragrafen föreskrivas att planen ska ses över årligen. Detta är konsekvent med beaktande av att Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsplan ska ses över årligen och att denna tillsynsplan måste beaktas i Tullens tillsynsplan.

24 §. Beredskap inför exceptionella situationer. Paragrafens 2 mom. gäller kommunernas beredskap inför exceptionella situationer och föreslås bli upphävt som onödigt.

26 §. Tillsynsmyndighetens underrättelse- och uppgiftsskyldighet. Paragrafen gäller kommunernas och regionförvaltningsverkens skyldighet att lämna information till Säkerhets- och kemikalieverket. Det föreslås att paragrafen ska upphävas som onödig.

31 §. Kompetensen hos de tjänsteinnehavare som utövar konsumentssäkerhetstillsyn. Paragrafen gäller kompetensen hos kommunala tjänsteinnehavare som sköter uppgifter i samband med konsumentssäkerhetstillsyn. Det föreslås att paragrafen ska upphävas som onödig.

32 §. Avgifter för kommunala tillsynsmyndigheters prestationer. Paragrafen gäller avgifter som tas ut inom den kommunala konsumentssäkerhetstillsynen, avgifter i samband med tillsynen över efterlevnaden av en i 17 kap. i miljöskyddslagen (527/2014) avsedd förordning av statsrådet samt statens skyldighet att ersätta kostnader som medförs för kommuner vid utförandet av sådana av till Säkerhets- och kemikalieverket hörande uppgifter vars genomförande verket har delegerat till kommunerna. Det föreslås att paragrafen ska upphävas som onödig.

I 2 mom. som ska upphävas hänvisas till tillsyn enligt miljöskyddslagen. I 24 § i miljöskyddslagen hänvisas i allmänhet till tillsynsmyndigheter som avses i konsument säkerhetslagen och inte särskilt till kommunala konsument säkerhetsmyndigheter. Således påverkar inte den uppgift inom konsument säkerhetstillsynen som tas bort från kommunerna inte miljöskyddslagen. När det gäller avgifter som tas ut för tillsynen, tillämpas framöver på Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn lagen om grunderna för avgifter till staten i enlighet med 205 § i miljöskyddslagen. I praktiken har det förekommit ytterst lite tillsyn.

33 §. Avgifter för tillsynsmyndighetens prestationer. I paragrafen ska för det första på motsvarande sätt som i nuvarande 33 § föreskrivas om avgifter som tas ut för statliga prestationer genom en hänvisning till lagen om grunderna för avgifter till staten. Dessutom ska på motsvarande sätt som i 32 § 1 mom. i den gällande lagen föreskrivas att Säkerhets- och kemikalieverkets så kallade efterkontroll är avgiftsbelagd. Det är fråga om allmän reglering inom miljö- och hälsoskyddstillsynen som syftar till att för sin del sporra verksamhetsutövarna att följa lagen. Även i den nya tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet som Säkerhets- och kemikalieverket utövar är det tillsynsmässigt motiverat att ta ut en avgift för efterkontrollen. Enligt paragrafen ska Säkerhets- och kemikalieverket ta ut en avgift av verksamhetsutövaren för inspektioner som gäller iakttagandet av ett beslut som utfärdats med stöd av 34–42 och 44 §. Storleken på den avgift som Säkerhets- och kemikalieverket tar ut ska fastställas i arbets- och näringsministeriets förordning om Säkerhets- och kemikalieverkets avgiftsbelagda prestationer, som utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). I föreslagna nya 33 § behöver det inte tas in de främst informativa hänvisningarna till att avgiften är utsökbar och indrivning av försenad betalning som finns i nuvarande 33 § 2 och 3 mom.

34 §. Åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd. Det föreslås att ur paragrafens 2 mom. ska strykas hänvisningen till 6 § om anmälningsskyldighet, som ska upphävas. Således ska det i 2 mom. föreskrivas om åläggande endast i situationer där skyldigheten att upprätta säkerhetsdokument enligt 7 § har försumrats.

35 §. Temporärt förbud. Det föreslås att paragrafens 2 mom. om de kommunala tillsynsmyndigheternas och regionförvaltningsverkens åtgärder ska upphävas som onödigt.

37 §. Avbrytande av verksamhet. Det föreslås att paragrafens 3 mom. om de kommunala tillsynsmyndigheternas och regionförvaltningsverkens åtgärder ska upphävas som onödigt.

38 §. Tvångsutförande. Det föreslås att paragrafens 2 mom. om de kommunala tillsynsmyndigheternas och regionförvaltningsverkens åtgärder ska upphävas som onödigt.

39 §. Exportförbud. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska justeras för enhetlighetens och tydlighetens skull, så att det i stället för Säkerhets- och kemikalieverket samt tullmyndigheten ska hänvisas till tillsynsmyndigheten.

40 §. *Äläggande om förstörelse.* Det föreslås att paragrafen ska justeras för enhetlighetens och tydlighetens skull, så att det i stället för Säkerhets- och kemikalieverket samt tullmyndigheten ska hänvisas till tillsynsmyndigheten.

48 §. *Ändringssökande.* Det föreslås att paragrafen ska ändras på grund av att uppgifterna överförs, så att hänvisningarna till de paragrafer som gäller beslut som fattas i kommunerna och regionförvaltningsverken stryks. I 1 mom. har hänvisats till 17 § om skyndsamma åtgärder som vidtas i kommuner, 35 § om temporärt förbud, 37 § om avbrytande av verksamhet och 38 § om tvångsutförande. Enligt bestämmelsen får beslut som meddelats med stöd av dessa paragrafer inte överklagas genom separata besvär. Det föreslås att 17 § om skyndsamma åtgärder som vidtas i kommuner ska upphävas. I och med detta bör även hänvisningen till paragrafen strykas i bestämmelsen om ändringssökande. Det föreslås att momenten om kommunernas och regionförvaltningsverkens beslut i 37 § om avbrytande av verksamhet och 38 § om tvångsutförande, i vilka det föreskrivs att dessa beslut ska underställas Säkerhets- och kemikalieverket, ska upphävas. Till denna del blir även hänvisningen till dessa paragrafer i 48 § 1 mom. onödig. Således ska tillsynsmyndighetens beslut om avbrytande av verksamhet eller om tvångsutförande i fortsättningen överklagas på vanligt sätt i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

I fråga om beslut om temporärt förbud är det däremot motiverat att bevara bestämmelsen i 48 § 1 mom. om att beslut om temporärt förbud inte får överklagas genom separata besvär. Ett temporärt beslut är i kraft på det sätt som föreskrivs i 35 § ända tills ärendet avgörs slutligt.

Det föreslås att bestämmelserna i 2, 3 och 4 mom. om de kommunala tillsynsmyndigheternas och regionförvaltningsverkens beslut ska upphävas som onödiga. En bestämmelse som motsvarar nuvarande 5 mom. föreslås bli intagen som ett nytt 2 mom. med smärre språkliga preciseringar.

51 §. *Bestämmelse om statsbidrag.* Det föreslås att paragrafen ska upphävas som onödig.

53 §. *Konsumentssäkerhetsdelegationen.* Det föreslås att ur paragrafens 2 mom. ska strykas omnämmandet av dem som handlägger frågor som rör miljö- och hälsoskydd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse. Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2016. Dessutom föreslås att det föreskrivs att de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft ska tillämpas på ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet av lagen. Således ska de ärenden som kommunala konsumentssäkerhetsmyndigheter har under behandling behandlas färdigt i enlighet med de bestämmelser som gällde när ändringen trädde i kraft. Regionförvaltningsverken har veterligen inga konsumentssäkerhetstillsynsfall under behandling.

1.2 Lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen

21 §. *Miljö- och hälsoskydd*

Det föreslås att ur paragrafens 2 mom. stryks hänvisningen till konsumentssäkerhetslagen, eftersom uppgifterna inom konsumentssäkerhetstillsynen ska tas bort från kommunerna och regionförvaltningsverken och eftersom konsumentssäkerhetstillsynen ska åtskiljas från helheten av miljö- och hälsoskydd.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2016. Avsikten är att Säkerhets- och kemikalieverket ska kunna vidta behövliga åtgärder till exempel för att anställa personal som behövs, när lagen blivit antagen i samband med godkännandet av budgetpropositionen.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att uppgiften för tillsyn av konsumenttjänsters säkerhet ska tas bort från kommunerna och regionförvaltningsverken och koncentreras till Säkerhets- och kemikalieverket Tukes. I samband med detta ska konsumentssäkerhetstillsynen åtskiljas från helheten av miljö- och hälsoskydd. I tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet är det fråga om utövning av offentlig makt, som enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska bygga på lag. Den nu föreslagna ändringen av konsumentssäkerhetslagen, där tillsynsuppgifter överförs från en myndighet till en annan, harmoniserar med 2 § 3 mom. i grundlagen.

Dessutom föreslås att anmälningsskyldigheten för vissa verksamhetsutövare som ingår i konsumentssäkerhetslagen ska slopas i syfte att minska företagens regleringsmässiga och administrativa börda samt på grund av det nya sättet att utöva tillsyn. När den gällande lagen stiftades, ansågs anmälningsskyldigheten vara motiverad ur grundlagsperspektiv bland annat med tanke på främjandet av befolkningens hälsa men å andra sidan också med tanke på friheten att idka näring. Sedermera har det dock av skäl som beskrivs ovan i den allmänna motiveringen upptäckts att anmälningsskyldigheten inte haft den förväntade nyttan. På grund av detta och i enlighet med målen i regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering om att minska företagens regleringsmässiga och administrativa börda föreslås att anmälningsskyldigheten slopas.

Utöver de därmed sammanhängande ändringarna ingår i förslaget främst vissa författningstekniska ändringar som inte har konsekvenser till exempel när det gäller ställningen för de verksamhetsutövare som lagen förpliktar. I propositionen ingår således inte sådana förslag som medför att propositionen behöver behandlas i grundlagsordning. Således kan förslagen till lag om ändring av konsumentssäkerhetslagen samt lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av konsumentsäkerhetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konsumentsäkerhetslagen (920/2011) 3 § 1 mom. 7 punkten, 6 §, 8 § 2 mom., 15—17 §, 21 och 22 §, 24 § 2 mom., 26, 31 och 32 §, 35 § 2 mom., 37 § 3 mom., 38 § 2 mom. och 51 §, av dem 32 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 560/2014, samt
ändras 7 § 1 och 4 mom., 8 § 1 och 3 mom., 14, 20, 23 och 33 §, 34 § 2 mom., 39 § 1 mom., 40 och 48 § samt 53 § 2 mom. som följer:

7 §

Säkerhetsdokument

En tjänsteleverantör som tillhandahåller följande tjänster ska upprätta ett säkerhetsdokument med en plan för identifiering av faror och hantering av risker samt för informationen om dessa till de personer som medverkar vid tillhandahållandet av tjänsten:

- 1) nöjespark, familjepark, zoo, husdjurspark, tivoli och cirkus,
- 2) gym,
- 3) skidcenter och annan motsvarande skidanläggning,
- 4) utomhuslekplats och motsvarande inomhuslekplats,
- 5) skateboardramp och cyklingsplats av motsvarande typ,
- 6) äventyrs-, upplevelse- och naturtjänster och andra motsvarande programtjänster, om inte den risk som tjänsten är förenad med kan betraktas som liten,
- 7) klättercenter,
- 8) ridstall och andra ridtjänster,
- 9) kartingbana,
- 10) simhall, utebassäng och spa samt badhotell med underhållning,
- 11) badstrand och vinterbadplats,
- 12) tatuering, piercing och andra tjänster för kroppsmodifiering,
- 13) larmtelefon och andra motsvarande tjänster,
- 14) evenemang som är förenade med en betydande risk som, om risken realiserar, kan medföra fara för säkerheten på grund av det stora antalet deltagare eller av annat särskilt skäl.

I säkerhetsdokumentet ska hänsyn tas till tjänstens natur och verksamhetens omfattning. Säkerhetsdokumentet ska hållas uppdaterat.

8 §

Underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster

Om en verksamhetsutövare får kännedom om eller med stöd av sin yrkesskicklighet och utifrån de uppgifter som utövaren förfogar över borde kunna sluta sig till att en konsumtionsvara

eller konsumenttjänst medför fara för någons hälsa eller egendom, ska verksamhetsutövaren omedelbart underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om saken. Verksamhetsutövaren ska samtidigt uppge vilka åtgärder för avvärjande av faran som verksamhetsutövaren redan har vidtagit med anledning av den.

Verksamhetsutövaren ska samarbeta med Säkerhets- och kemikalieverket för att avvärja faran när verket ber om det.

14 §

Tullen

Tullen utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den och som gäller konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster

- 1) vid import från länder utanför Europeiska unionen,
- 2) vid export av varor från Finland, och
- 3) vid transitering av varor genom Finland.

Dessutom utövar Tullen tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den vid lossning av varupartier i Finland och tillhörande lagring när varor som avses i 1 mom. levereras till Finland från Europeiska unionens medlemsstater.

20 §

Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsplan

Säkerhets- och kemikalieverket ska utarbeta en tillsynsplan för sin tillsyn enligt denna lag. I planen ska riskanalysen och de olika tillsynsformerna beaktas, så att tillsynens verkningsfullhet är så täckande som möjligt med hänsyn till vad som föreskrivs i 19 §. Tillsynsplanen ska ses över årligen och fullföljandet av planen ska utvärderas.

Närmare bestämmelser tillsynsplanen och dess innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Tullens tillsynsplan

Tullen ska för den tillsyn som Tullen ansvarar för upprätta en plan som tar hänsyn till den tillsynsplan som Säkerhets- och kemikalieverket utarbetat. Tillsynsplanen ska ses över årligen.

33 §

Avgifter för tillsynsmyndighetens prestationer

Bestämmelser om när statliga prestationer enligt denna lag ska vara avgiftsbelagda finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Säkerhets- och kemikalieverket tar ut

en avgift av verksamhetsutövaren för inspektioner som gäller iakttagandet av beslut som utfärdats med stöd av 34–42 och 44 §.

34 §

Åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd

Om skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument enligt 7 § har försummats och försummelsen inte är obetydlig och skyldigheten inte fullgjorts trots uppmaning, får tillsynsmyndigheten ålägga tjänsteleverantören att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

39 §

Exportförbud

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och faran är allvarlig, får tillsynsmyndigheten förbjuda export eller transport genom Finland av konsumtionsvaran eller en vara som används i samband med konsumenttjänsten.

40 §

Åläggande om förstöring

Om de förbud och ålägganden som avses i 34–39 § inte kan anses tillräckliga, får tillsynsmyndigheten eller en i 18 § avsedd annan myndighet bestämma att en vara som en verksamhetsutövare har i sin besittning eller en vara som konsumenten har lämnat tillbaka till verksamhetsutövaren med stöd av 41 eller 42 § ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder i fråga om varan.

48 §

Ändringssökande

Ett beslut som meddelats med stöd av 35 § får inte överklagas genom separata besvär. Andra beslut får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

53 §

Konsumentssäkerhetsdelegationen

Delegationen ska följa tillämpningen av och tillsynen över lagstiftningen om konsumentssäkerhet, lämna utlåtanden och framlägga förslag och initiativ till utveckling av lagstiftningen och tillsynen över den samt behandla andra frågor som gäller verkställigheten av denna lag

RP 46/2015 rd

och förbättrandet av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Delegationen ska också planera åtgärder för att skapa behövt samarbete med dem som handlägger frågor som rör arbetarskydd, räddningsväsende, polisväsende, standardisering, forskning och testning samt andra frågor som gäller konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag ska handläggas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 601/2013, som följer:

21 §

Miljö- och hälsoskydd

Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd finns i hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), tobakslagen (693/1976) och veterinärvårdslagen (765/2009).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 28 september 2015

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av konsument säkerhetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konsument säkerhetslagen (920/2011) 3 § 1 mom. 7 punkten, 6 §, 8 § 2 mom., 15—17 §, 21 och 22 §, 24 § 2 mom., 26, 31 och 32 §, 35 § 2 mom., 37 § 3 mom., 38 § 2 mom. och 51 §, av dem 32 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 560/2014, samt
ändras 7 § 1 och 4 mom., 8 § 1 och 3 mom., 14, 20, 23 och 33 §, 34 § 2 mom., 39 § 1 mom., 40 och 48 § samt 53 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

Definitioner

Definitioner

I denna lag avses med

7) tillsynsmyndigheter myndigheter som (1 mom. 7 punkten upphävs)
avses i 13–16 och 18 §,

6 §

(6 § upphävs)

Anmälningsskyldighet

Innan tjänsteleverantören börjar tillhandahålla en konsumenttjänst ska denne göra en skriftlig anmälan om följande tjänster till tillsynsmyndigheten i den kommun där tjänsten ska tillhandahållas:

- 1) nöjespark, familjepark, zoo, husdjurspark, tivoli och cirkus,
- 2) gym,
- 3) skidcenter och annan motsvarande skidanläggning,
- 4) utomhuslekplats och motsvarande inomhuslekplats,
- 5) skateboardramp och cyklingsplats av motsvarande typ,
- 6) äventyrs-, upplevelse- och naturtjänster och andra motsvarande programtjänster, om inte den risk som tjänsten är förenad med

Gällande lydelse

kan betraktas som liten,

- 7) klättercenter,*
- 8) ridstall och andra ridtjänster,*
- 9) kartingbana,*
- 10) simhall, utebassäng och spa samt badhotell med underhållning,*
- 11) badstrand och vinterbadplats,*
- 12) tatuering, piercing och andra tjänster för kroppsmodifiering,*
- 13) larmtelefon och andra motsvarande tjänster,*
- 14) evenemang som är förenade med en betydande risk som, om risken realiserar, kan medföra fara för säkerheten på grund av det stora antalet deltagare eller av annat särskilt skäl.*

Av anmälan ska framgå

- a) tjänsteleverantörens namn, hemort och kontaktuppgifter,*
- b) den plats där tjänstens utförs,*
- c) en beskrivning av tjänsten,*
- d) de mest betydande risker som är förenade med tjänsten och åtgärder som vidtagits för att förebygga dem,*
- e) uppgift om när säkerhetsdokumentet har upprättats och senast uppdaterats.*

Motsvarande anmälan ska göras också före en väsentlig förändring i verksamheter enligt 1 mom.

Byte av tjänsteleverantör ska anmälas till den kommunala tillsynsmyndigheten.

Efter att ha mottagit en anmälan ska den kommunala tillsynsmyndigheten utan dröjsmål skicka en mottagningsanmälan till tjänsteleverantören.

7 §

Säkerhetsdokument

En tjänsteleverantör som är skyldig att göra en anmälan enligt 6 § till tillsynsmyndigheten ska dessutom med beaktande av tjänstens natur och verksamhetens omfattning upprätta ett säkerhetsdokument med en plan för identifiering av faror och hantering av risker samt för informationen om dessa till de personer som medverkar vid tillhandahållandet av tjänsten.

Föreslagen lydelse

7 §

Säkerhetsdokument

En tjänsteleverantör som tillhandahåller följande tjänster ska upprätta ett säkerhetsdokument med en plan för identifiering av faror och hantering av risker samt för informationen om dessa till de personer som medverkar vid tillhandahållandet av tjänsten:

- 1) nöjespark, familjepark, zoo, husdjurspark, tivoli och cirkus,*
- 2) gym,*
- 3) skidcenter och annan motsvarande skidanläggning,*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 4) utomhuslekplats och motsvarande inomhuslekplats,
- 5) skateboardramp och cyklingsplats av motsvarande typ,
- 6) äventyrs-, upplevelse- och naturtjänster och andra motsvarande programtjänster, om inte den risk som tjänsten är förenad med kan betraktas som liten,
- 7) klättercenter,
- 8) ridstall och andra ridtjänster,
- 9) kartingbana,
- 10) simhall, utebassäng och spa samt badhotell med underhållning,
- 11) badstrand och vinterbadplats,
- 12) tatuering, piercing och andra tjänster för kroppsmodifiering,
- 13) larmtelefon och andra motsvarande tjänster,
- 14) evenemang som är förenade med en betydande risk som, om risken realiserar, kan medföra fara för säkerheten på grund av det stora antalet deltagare eller av annat särskilt skäl.

Säkerhetsdokumentet ska hållas uppdaterat.

I säkerhetsdokumentet ska hänsyn tas till tjänstens natur och verksamhetens omfattning. Säkerhetsdokumentet ska hållas uppdaterat.

8 §

8 §

Underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster

Underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster

Om en verksamhetsutövare får kännedom om eller med stöd av sin yrkesskicklighet och utifrån de uppgifter som utövaren förfogar över borde kunna sluta sig till att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst medför fara för någons hälsa eller egendom, ska verksamhetsutövaren omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om saken. Verksamhetsutövaren ska samtidigt uppge vilka åtgärder, såsom avbrytande av verksamheten eller avbrytande av distributionen eller bortdragande från marknaden av en farlig vara, som denna redan har vidtagit med tanke på faran.

Om en verksamhetsutövare får kännedom om eller med stöd av sin yrkesskicklighet och utifrån de uppgifter som utövaren förfogar över borde kunna sluta sig till att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst medför fara för någons hälsa eller egendom, ska verksamhetsutövaren omedelbart underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om saken. Verksamhetsutövaren ska samtidigt uppge vilka åtgärder för avvärjande av faran som verksamhetsutövaren redan har vidtagit med anledning av den.

Gällande lydelse

Underrättelsen enligt 1 mom. lämnas till Säkerhets- och kemikalieverket när det är fråga om en farlig konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst och till den kommunala tillsynsmyndigheten när det är fråga om en farlig konsumenttjänst.

Verksamhetsutövaren ska samarbeta med tillsynsmyndigheten för att avvärja faran när myndigheten ber om det.

14 §

Tullverket

Tullverket utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den i fråga om konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster

- 1) vid import från länder utanför Europeiska unionen,
- 2) vid export av varor från Finland, och
- 3) vid transitering av varor genom Finland.

Dessutom utövar tullverket tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den i fråga om konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster vid lossning av varupartier i Finland och tillhörande lagring när varor levereras till Finland från Europeiska unionens medlemsstater.

15 §

Regional konsumentssäkerhetstillsyn

Regionförvaltningsverket styr och övervakar tillsynen över konsumentssäkerheten inom sitt område samt utvärderar kommunernas planer för tillsynen över konsumentssäkerheten och genomförandet av dem.

Dessutom utövar regionförvaltningsverket för sin del tillsyn över konsumentssäkerheten inom sitt område.

Föreslagen lydelse

(2 mom. upphävs)

Verksamhetsutövaren ska samarbeta med *Säkerhets- och kemikalieverket* för att avvärja faran när verket ber om det.

14 §

Tullen

Tullen utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den och som gäller konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster

- 1) vid import från länder utanför Europeiska unionen,
- 2) vid export av varor från Finland, och
- 3) vid transitering av varor genom Finland.

Dessutom utövar *Tullen* tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den vid lossning av varupartier i Finland och tillhörande lagring när varor som avses i 1 mom. levereras till Finland från Europeiska unionens medlemsstater.

(15 § upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

(16 § upphävs)

Kommunal konsumentssäkerhetstillsyn

Kommunen ska inom sitt område övervaka att denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den följs. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser. Vad som i denna lag föreskrivs om kommuner gäller också samkommuner och i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) avsedda organ när de utövar tillsyn enligt denna lag.

Fullmäktige kan ge den kommunala tillsynsmyndigheten rätt att delegera behörighet till en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion, varvid dessa kan fatta beslut också om de administrativa tvångsmedel som avses i 34–38 § samt om hot om tvångsutförande eller avbrytande som avses i 45 § 1 mom. Den kommunala tillsynsmyndigheten har dock inte rätt att delegera sin behörighet i fråga om godkännande av en tillsynsplan enligt 22 § till en underlydande tjänsteinnehavare.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag ska skötas av kommunen eller dess myndighet och där behörighet får delegeras till en tjänsteinnehavare ska anförtros en annan kommuns eller en samkommuns tjänsteinnehavare, som då sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun får ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen gett sitt samtycke till det.

17 §

(17 § upphävs)

Skyndsamma åtgärder

I brådskande fall har en kommunal tjänsteinnehavare som utför uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen rätt att tillgripa sådana administrativa tvångsmedel som avses i 34–38 §, även om sådan behörighet att använda administrativa tvångsme-

Gällande lydelse

del som avses i 16 § inte har överförs på honom eller henne.

Beslut enligt 34 eller 36 § som tjänsteinnehavaren fattar med stöd av 1 mom. ska utan dröjsmål föreläggas den kommunala tillsynsmyndigheten för behandling. Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet så fort som möjligt.

Beslut enligt 35, 37 eller 38 § som tjänsteinnehavaren fattar med stöd av 1 mom. ska utan dröjsmål föreläggas Säkerhets- och kemikalieverket för avgörande. Verket ska avgöra ärendet så fort som möjligt.

20 §

Riksomfattande övervakningsprogram

För styrning och samordning av verkställandet av tillsynen över efterlevnaden av denna lag utarbetar Säkerhets- och kemikalieverket ett riksomfattande tillsynsprogram. I programmet fastställs vilka kontroller som ska utföras och kontrollfrekvenserna i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt presenteras en riksomfattande provtagningsplan. I programmet fastställs också grunderna för riskanalysen i fråga om olika typer av kontrollobjekt och metoderna för utvärdering av programgenomförandet.

Närmare bestämmelser om det riksomfattande tillsynsprogrammet och dess innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande program för tillsyn över miljö- och hälsoskydd som också omfattar de riksomfattande tillsynsprogram som det föreskrivs om i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskyddet.

21 §

Regionförvaltningsverkets plan

Regionförvaltningsverket ska för fullgörandet av sina uppgifter enligt denna lag upprätta en plan som tar hänsyn till det riksomfattande tillsynsprogram som Säkerhets-

Föreslagen lydelse

20 §

Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsplan

Säkerhets- och kemikalieverket ska utarbeta en tillsynsplan för sin tillsyn enligt denna lag. I planen ska riskanalysen och de olika tillsynsformerna beaktas, så att tillsynens verkningsfullhet är så täckande som möjligt med hänsyn till vad som föreskrivs i 19 §. Tillsynsplanen ska ses över årligen och fullföljandet av planen ska utvärderas.

Närmare bestämmelser tillsynsplanen och dess innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

(21 § upphävs)

Gällande lydelse

*och kemikalieverket utarbetat och styra den kommunala tillsynen till denna del.
Planen ska ses över årligen.*

22 §

Kommunens tillsynsplan

Kommunen ska upprätta och godkänna en plan för den regelbundna tillsynen över konsumentssäkerheten så att tillsynen uppfyller de allmänna kraven på tillsyn och förebygger de faror för hälsa och egendom som konsumtionsvaror och konsumenttjänster medför. I den kommunala tillsynsplanen ska det tas hänsyn till det riksomfattande tillsynsprogram som Säkerhets- och kemikalieverket utarbetat. Tillsynsplanen ska ses över och behandlas i ett kommunalt kollegialt organ vid behov, men minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i den tillsynsplan som avses i 1 mom. utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

23 §

Tullverkets tillsynsplan

Tullverket ska för den tillsyn som det ansvarar för upprätta en plan som tar hänsyn till det riksomfattande tillsynsprogram som Säkerhets- och kemikalieverket utarbetat och styra tillsynen till denna del.

Tillsynsplanen ska ses över årligen.

24 §

Beredskap inför exceptionella situationer

Den kommunala tillsynsmyndigheten ska planera de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att sådana hälsorisker som exceptionella situationer medför ska kunna förebyggas, utredas och undanröjas och i samarbete med andra myndigheter förbereda sig på att vidta sådana åtgärder.

26 §

Föreslagen lydelse

(22 § upphävs)

23 §

Tullens tillsynsplan

Tullen ska för den tillsyn som Tullen ansvarar för upprätta en plan som tar hänsyn till den tillsynsplan som Säkerhets- och kemikalieverket utarbetat. Tillsynsplanen ska ses över årligen.

24 §

Beredskap inför exceptionella situationer

(2 mom. upphävs)

(26 § upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Tillsynsmyndighetens underrättelse- och
uppgiftsskyldighet*

Den kommunala tillsynsmyndigheten ska underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om exceptionella situationer enligt 24 § som upptäckts och vid behov om sådana omständigheter som uppdagats i samband med tillsynen och som kan ha betydande inverkan på konsumenters säkerhet.

Den kommunala tillsynsmyndigheten och regionförvaltningsverket ska för styrning, uppföljning, rapportering och statistikföring av tillsynsåtgärderna enligt denna lag på begäran och utan ersättning lämna Säkerhets- och kemikalieverket andra uppgifter om kontroller, tillsynsåtgärder, tillsynspersonal, avgifter och övervakning.

Tillsynsmyndigheten ska lämna de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. på det sätt som Säkerhets- och kemikalieverket bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndighetens underrättelse- och uppgiftsskyldighet får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

31 §

(31 § upphävs)

*Kompetensen hos de tjänsteinnehavare som
utövar konsumentssäkerhetstillsyn*

En kommunal tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen ska ha för uppgiften lämplig högskoleexamen. Kommunen och regionförvaltningsverket ska se till att de tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen i tillräcklig utsträckning deltar i lämplig kompletterande utbildning.

Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren och den kompletterande utbildningen för de tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

32 §

(32 § upphävs)

*Avgifter för kommunala tillsynsmyndigheters
prestationer*

Gällande lydelse

Kommunen tar enligt en taxa som den godkänd ut avgift av verksamhetsutövaren för inspektioner som utförs i enlighet med den i 22 § avsedda tillsynsplanen, för inspektioner i syfte att kontrollera att ett beslut har iakttagits och för mottagning av anmälan enligt 6 § om inledande av tillhandahållandet av en tjänst, om en väsentlig förändring i verksamheten och om byte av tjänsteleverantör och för sändandet av en bekräftelse om mottagandet till verksamhetsutövaren.

Kommunen får också ta ut en avgift för inspektioner i samband med tillsynen över efterlevnaden av en i 17 kap. i miljöskyddslagen (527/2014) avsedd förordning av statsrådet.

Kommunen ska bestämma avgifterna för sina prestationer så att avgifterna högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen.

Staten ersätter de kostnader kommunen orsakas av utförandet av sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som enligt lag uteslutande hör till Säkerhets- och kemikalieverkets uppgifter och som verket har styrt till kommunen.

33 §

Grunderna för avgifterna för prestationer och uttag av avgifterna

Bestämmelser om avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

De avgifter som avses i denna lag får drivas in utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får en årlig dröjsmålsränta tas ut på det belopp som inte betalats i tid högst enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Förfallodagen får infalla tidigast två veckor efter det att den tjänst för vilken avgiften bestämts har tillhandahållits. I stället för dröjsmålsränta får myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro, om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta.

Föreslagen lydelse

33 §

Avgifter för tillsynsmyndighetens prestationer

Bestämmelser om när statliga prestationer enligt denna lag ska vara avgiftsbelagda finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Säkerhets- och kemikalieverket tar ut en avgift av verksamhetsutövaren för inspektioner som gäller iakttagandet av beslut som utfärdats med stöd av 34–42 och 44 §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

34 §

Åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd

Åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd

Om anmälningsskyldigheten enligt 6 § eller skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument enligt 7 § har försummats och försummelsen inte är obetydlig och skyldigheten inte fullgjorts trots uppmaning, får tillsynsmyndigheten ålägga tjänsteleverantören att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

Om skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument enligt 7 § har försummats och försummelsen inte är obetydlig och skyldigheten inte fullgjorts trots uppmaning, får tillsynsmyndigheten ålägga tjänsteleverantören att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

35 §

35 §

Temporärt förbud

Temporärt förbud

Regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om temporärt förbud fattades, överlämna ärendet till Säkerhets- och kemikalieverket för avgörande. Verket ska avgöra frågan om meddelande av förbud enligt 36 § så snart som möjligt och för egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

(2 mom. upphävs)

37 §

37 §

Avbrytande av verksamhet

Avbrytande av verksamhet

Regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om avbrytande av verksamheten fattades, överlämna ärendet till Säkerhets- och kemikalieverket för avgörande. Verket ska avgöra ärendet så snart som möjligt och för egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

(3 mom. upphävs)

38 §

38 §

Tvångsutförande

Tvångsutförande

Gällande lydelse

Regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om tvångsutförande fattades, överlämna ärendet till Säkerhets- och kemikalieverket för avgörande. Verket ska avgöra ärendet så snart som möjligt och för egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

39 §

Exportförbud

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och faran är allvarlig, får Säkerhets- och kemikalieverket eller tullmyndigheten förbjuda export eller transport genom Finland av konsumtionsvaran eller en vara som används i samband med konsumenttjänsten.

40 §

Åläggande om förstöring

Om de förbud och ålägganden som avses i 34–39 § inte kan anses tillräckliga, får Säkerhets- och kemikalieverket eller tullmyndigheten eller en i 18 § avsedd annan myndighet bestämma att en vara som en verksamhetsutövare har i sin besittning eller en vara som konsumenten har lämnat tillbaka till verksamhetsutövaren med stöd av 41 eller 42 § ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder i fråga om varan.

48 §

Ändringssökande

Ett beslut som meddelats med stöd av 17, 35, 37 och 38 § får inte överklagas genom separata besvär.

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har meddelat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med något annat än i 35, 37 eller 38 § avsett beslut har rätt att få beslutet

Föreslagen lydelse

(2 mom. upphävs)

39 §

Exportförbud

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och faran är allvarlig, får tillsynsmyndigheten förbjuda export eller transport genom Finland av konsumtionsvaran eller en vara som används i samband med konsumenttjänsten.

40 §

Åläggande om förstöring

Om de förbud och ålägganden som avses i 34–39 § inte kan anses tillräckliga, får tillsynsmyndigheten eller en i 18 § avsedd annan myndighet bestämma att en vara som en verksamhetsutövare har i sin besittning eller en vara som konsumenten har lämnat tillbaka till verksamhetsutövaren med stöd av 41 eller 42 § ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder i fråga om varan.

48 §

Ändringssökande

Ett beslut som meddelats med stöd av 35 § får inte överklagas genom separata besvär.

Andra beslut får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Gällande lydelse

prövat av den nämnd eller det organ som avses i 16 §. Omprövning av beslutet ska begäras skriftligen inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Till beslutet ska det fogas anvisningar om hur man begär omprövning. Begäran om omprövning ska behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 16 § har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I ett kommunalt beslut om en tillsynsplan som avses i 22 § får ändring sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande. Beslutet om tillsynsplan får verkställas även om det överklagats, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

I fråga om sökande av ändring gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

51 §

Bestämmelse om statsbidrag

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992) och lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), om inte något annat bestäms genom lag.

53 §

Konsument säkerhetsdelegationen

Delegationen ska följa tillämpningen av och tillsynen över lagstiftningen om konsument säkerhet, lämna utlåtanden och framlägga förslag och initiativ till utveckling av lagstiftningen och tillsynen över den samt behandla andra frågor som gäller verkställigheten av denna lag och förbättrandet av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Delegationen ska också planera åtgärder för att skapa behövligt samarbete med

Föreslagen lydelse

(51 § upphävs)

53 §

Konsument säkerhetsdelegationen

Delegationen ska följa tillämpningen av och tillsynen över lagstiftningen om konsument säkerhet, lämna utlåtanden och framlägga förslag och initiativ till utveckling av lagstiftningen och tillsynen över den samt behandla andra frågor som gäller verkställigheten av denna lag och förbättrandet av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Delegationen ska också planera åtgärder för att skapa behövligt samarbete med

Gällande lydelse

dem som handlägger frågor som rör *miljö- och hälsoskydd*, arbetarskydd, räddningsväsende, polisväsende, standardisering, forskning och testning samt andra frågor som gäller konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Föreslagen lydelse

dem som handlägger frågor som rör arbetarskydd, räddningsväsende, polisväsende, standardisering, forskning och testning samt andra frågor som gäller konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag ska handläggas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 601/2013, som följer:

Gällande lydelse

21 §

Miljö- och hälsoskydd

Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd finns i hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), tobakslagen (693/1976), *konsumentsäkerhetslagen (920/2011)* och veterinärvårdslagen (765/2009).

Föreslagen lydelse

21 §

Miljö- och hälsoskydd

Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd finns i hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), tobakslagen (693/1976) och veterinärvårdslagen (765/2009).

Denna lag träder i kraft den 20 .
